

GATEAVISA

Nr 1-74 ca 2kr

PIRATRADIO: ET GLØTT INN

En teknofrik er et menneske som utnytter teknologi for moro skyld, for å spre kaos og forvirring eller for spenningen for å gjøre noe ulovlig.

I USA finner vi folk som ved hjelp av snedig elektronisk utstyr ringer gratis slik at telefonselskapene taper flere millioner dollar årlig. Vanligvis unngår teknofriken straff hvis han blir tatt, fordi telefonkompaniene gir dem valget mellom å ta en godt betalt jobb i selskapet og tyve års fengsel. Telefonfrikene er nemlig de eneste som klarer å finne måter som gjør telefonnettet piratsikkert.

Andre morer seg med å "skyte ned" kommunikasjonssatellitter. En gruppe i Tyskland hevder at de har klart å ta knekken på en sambandssatellitt ved å sende villedende informasjon til datamaskinen som kontrollerer romsondens plass i banen.

Vanlige norske teknofriks setter seg ikke så store mål. I Norge er en mer opptatt av

piratradio.

De fleste har vel en formening om hvordan den jevne radiofrik ser ut. Det er han (sjelden hun) som lever i en haug av ledninger og transistorer, som omgir seg med en eim av loddeharpiks og tekniske faguttrykk og som tenker mer på en høytales impedans enn musikken som strømmer ut av den.

Gateavisa har intervjuet endel radiopirater. For å ikke villedde leseren får vi vel fortelle at dette intervjuet er tråkket i hop av samtaler med ganske mange personer, og en bør ikke stole alt for mye på sted og tidfesting.

-Hvorfor driver dere med piratradio?

-Det er gøy, fint å bygge ting som virker, forbedre dem, flippe rundt i eteren.

-Hva sender dere?

-Det varierer endel, litt hets mot laffen og resten av kongegjengen - takknemlig oppgave forresten. Dessuten sender vi endel sjøllagde dikt & mye rock da - når vi ikke finner på noe annet å sende.

En sommerferie bodde vi på en campingplass der det ikke var særlig lett å få inn P3. Da satte vi opp en mottakerantenne høyt opp i fjellet og formidlet signalet videre over vår sender. Når det ikke var noe morsomt på Sverige sendte vi våre egne bånd i stedet. Det var fint, vi plasket omkring på bademad-

Ressurskrisa og Vestens livsmønster

Hele den dominerende livsstilen hos folk i vår del av verden er basert på stadig økende forbruk. Vi forbruker mat, klær, maskiner, biler, hus, plastposer osv. i et aksellererende tempo. Det gjennomsnittlige råvareforbruket pr. person ligger 50 ganger så høyt i Norge som i u-land.

Den grunnleggende verdien i kapitalismen såvel som i statssocialismen er økonomisk vekst - og denne veksten er årsaken til den raske utplyndringa av lagerressurser og overbeskatningen av kretsloppsressursene.

For å få et "rasjonelt", "moderne" og "økonomisk forsvarlig" jordbruk forvandles skog, åker og eng til enorme områder der bare en eneste vekst får gro, men slike monokulturer er svært sårbare overfor insekter og plantesykdommer, så forbruket av giftige sprøytemidler blir

ressurser må gjenvinnes....

enormt. I tillegg kommer så kunstgjødelsen som både bryter ned humuslaget (slik at jorda bli avhengig av stadig mere kunstgjødelse) og bidrar til ytterligere vekst - særlig i graden av forurensing.

Den arabiske oljeboikotten har ført til at oljeforbruket ikke har kunnet øke i samme takt som "prognosene" forutsatte. Det er derfor mulig at verdens kjente oljeressurser kan vare helt til århundreskiftet, eller kanskje enda noen år lenger. Men oljen i Nordsjøen er blitt utsatt for et enda sterkere press fra den internasjonale vekst-gjengen i administrasjon og næringsliv.

Efter oss kommer syndfloden

Det er på tide at vi reiser oss i protest mot den fortsatte økonomiske veksten i Vest-Europa. Oljekrisa har fått mange til å forstå at utviklinga ikke kan gå stort lenger i samme spor som hittil. Teknokratene hevder sjølsagt at det bare dreier seg om "en midlertidig reduksjon i oljeforsyningene som følge av den unormale situasjonen i Midt-østen", men det lar seg ikke skjule at den spente oljesituasjonen bare er den hittil alvorligste (for Vest-Europa) av ei lang rekke økologiske kriser som er direkte resultater av vår "økonomiske vekst, og som før eller seinere vil stanse denne "veksten".

I videste forstand omfatter den permanente globale økokrisa såvel svikten i fiskeriene og forurensinga av jordluft og vann, som den stadig økende utminga og fornedringa som imperialismen påfører folka i Asia,

Afrika og Latin-Amerika, samt minoritetene i de rike landa. Klassekampen i Vesten er bare en kamp om byttet fra utplyndringa. Ødeleggelsen av samenes livsgrunnlag og eroderinga av matjorda i Hellas er resultater av grunnleggende trekk ved menneskesamfunnenes aut-økologi.

De populistiske strømningene i Norge ga gode resultater i EF-kampen, men faren for EF-utvikling har økt som følge av oljekonsernernes press på Norge: det er nødvendig å videreutvikle den økopolitiske bevisstheten i folket vårt. Betingelsene for å omdanne den norske samfunnsstrukturen etter øko-sosialistiske retningslinjer er likevel gode dersom vi

klarer å inspirere folket til å ta makta over sitt eget liv. Dersom folket kan få bruke sine krefter til å erobre en bedre hverdag for seg sjøl, en hverdag under lokalsamfunnets egen økonomiske og politiske kontroll.

Sjølsagt er det positivt at SV sitter på tinget, at mellompartia radikaliseres osv., men ingen mentalitetsforandring i Oslo kan erstatte en endra mentalitet og en endra praksis på grunnplanen. Men denne endringen krever brennpunkter der omdanninga til økologisk forsvarlige og menneskelig tilfredsstillende livsmønstre kan demonstreres. Her ligger en viktig oppgave for populistene og motkulturaktivister av alle slag.

Disse nye livsmønstrene må ikke bare avvise privatbilismen, privat og offentlig sløseri, privat eiendomsrett til produksjonsmidlene og enhver annen økologisk og sosialt uforsvarlig tradisjon, de må også løse de problema som er skapt av kjønnsdiskriminering, undertrykking av barna, fremmedgjøring og århundrers indoktrinering. Og dette må skje på slike måter at resultatene kan demonstrere sin verdi for enhver upartisk gransking.

Det er ikke lenger spørsmål om den vestlige industrikapitalismen skal gå under, men bare om når og hvordan. Skal vi vente til en katastrofe kaster oss ut i sosiale forhold av samme slag som våre skipsredere har påført folket i India og Biafra, eller skal vi ta til nå med å arbeide mot et sosialt system i harmoni med det naturgrunnlaget vi hører inn i? Skal vi gå under sammen med stereoanlegget og motorsykkelen, eller skal vi skape livsmønstre som kan uttrykke vår solidaritet med naturen, med folket på hele kloden, med hverandre?

Vi har ikke lang tid å velge på, kom igang sosken!

J.B.

I TEKNOFRIKENS VERDEN

rasser og folk svømte bort til oss med plate-
ønsker.

Samtidig var det ganske safe, vi forstyrret
ikke noen, så ingen ble forbannet og klaget
til støykontrollen, Morgenbladet eller andre
uhyrer. Verst er det å sende i tettbebyggelse,
fordi der kan vi aldri vite om en eller annen
fjompennis anmelder deg for å forstyrre TV-
en hans.

Man må være klar over at de fleste billige
FM-sendere samtidig sender på flere bølge-
lengder. Men så lenge man vet hvilke det er,
kan man lett trimme senderen slik at man
ikke kommer inn på "farlige" bånd, som
f.eks. politiradio, flysamband og TV. En bør
også tenke på at frekvensen senderen har, er
avhengig av spenningen man tilfører den.
Når batteriene blir dårlige, senkes straks fre-
kvensen og en risikerer å skli inn på bølge-
bånd som en helst ikke bør befinne seg på.
Nå er det selvfølgelig ganske festlig å for-

styrre TV, en kan få bildet til å dele seg opp
i linjer som bukker seg i takt med styrken på
det man sender. Effekten er virkelig strålende
- særlig på farge-TV. Bare tenk deg naboens an-
sikt når han setter seg godt til rette i TV-
stolen en lørdagskveld med Erik Bye, og Pink
Floyd plutselig titter ut av høytaleren og
han Erik sjøl vibrerer i psykedeliske mønstre.
Men man blir fort uvenner med sine med-
mennesker på den måten, så vi vil ikke an-
befale forsøket.

- Hvordan får dere tak i utstyr, - sendere
og slikt?

- Det begynner å bli vanskelig. Før fikk man
kjøpt FM-sendere til ca 40kr i byggesett. Pro-
dusenten kalte dem "målesendere", men jeg
har aldri hørt om noen som har brukt dem til
måling. De kunne også svært lett bygges om
til å gi en ganske anelig utgangseffekt.

en bare byttet ut sendertransistoren og kollek-
tormotstanden, enhver idiot som hadde en
sammenligningstabell for transistorer klarte
det. Nå er salget av slike sendere stoppet, en
må bygge alt selv ut fra diagrammene som
står i de fleste elektronikkhåndbøker. Å be-
stille senderen fra utlandet er bare tull, i all-
fall hvis man ikke klarer å få produsenten til
å skrive "marsipangris fra tante Klara" på
tolldeklarasjonen. Radiosendere blir nemlig
beslaglagt av tollvesenet, hvis man ikke har
en svært fornuftig grunn for å ha den. Bygge
om en mobiltelefon er også en mulighet, men
selvfølgelig meget dyrt. Dessuten får man
lett ut 10 Watt av en slik sender, dvs. nok
til å dekke mesteparten av Østlandet, og da
dukker iallfall støykontrollen opp fort. Men
det gjør den likevel før eller senere, og da
er det ikke gøy å være radiopirat.

-Så dere vil ikke anbefale radiofriking?
-Nei, er du sprø? radagast

anarkopreik

Vi har fått Even Sætre til å sla
av en prat med seg sjøl. Begge
to er aktive anarkister og samta-
len kom dermed til å dreie seg
om den unge norske anarkist-
bevegelsen.

Even: Dere har altså endelig
klart å organisere dere!
Sætre svarer: Nå, nå, så ille er det
ikke. Oppbyggingsarbeidet har
pågått noen år nå. Men på lands-
møtet i jula blei vi ferdig med et
midlertidig prinsippprogram (kan
leses i Folkebla nr 1 74) og fikk
skikkelig organisasjonsplattform.
Vi er litt stolte av oss sjøl for tida

★ Men i praksis er dere vel
bare en av de mange mikroskop-
iske "ultravenstre"-gruppene,
som sprer forvirring blant folk
om hva sosialisme egentlig er?

- Det var stygt sagt. Situasjon-
en ser imidlertid ganske lys ut,
vi er tallmessig allerede den
tredje største "sosialistiske" grup-
peringa, etter SV og AKP(m-l),
og det er vel ikke så dårlig? Og
når det gjelder å spre forvirring - vi
har ingen tru på at de to nevnte
gruppene noen gang kommer til
å skape virkelig sosialisme. Disse
store tannlause reformbevegelsene

kommer sannsynligvis aldri til å
kunne, ville stille seg i spissen
for en revolusjon, og bra er det,
arbeiderklassens frigjøring må
være vårt eget verk, vi kan aldri
tillate ledere å "lage den for oss".
Organisasjoner med dette for-
målet, styring av klassen, kom-
mer, hvis de får sjansen, til å
gjenta historien fra Sovjet og
China. Statlig kapitalisme er ik-
ke det minste bedre enn den pri-
vate utbyttinga i vesten.

★ Men vi kan vel ikke sidestille
SV og AKP med partier som
AP og Høyre?

Sætre

- Nei, både AKP/SV og de
mikroskopiske revolusjonære len-
inistiske grupperingene spiller en
progressiv rolle i dag. De bruker
mye av tida si til å oppfordre
folk til kamp mot systemet. Vi
må bare være oppmerksomme på
at dette ikke er en generell anti-

autoritær holdning eller stilling-
tagen for arbeiderklassens sjøl-
styre, men helt situasjonsbetinget.

★ Nok utenomsmakk! Forholdet
mellom anarkistbevegelsen og
Gateavisa er vel et nokså forter-
pet tema, men likevel, har du
lyst til å oppsumere den disku-
sjonen?

- Lei for at jeg kom ut av spor,
men dette er spørsmål som opp-
tar meg stort. Jeg blir reint frus-
trert når jeg ser hvor mange som
fremdeles hopper på den autori-
tære trippen. Gateavisa ja, litt ut-
flippa av og til kanskje. Men det
er jo kult, folk trenger å bryte
ned den borgerlige livsstilen asså.
Det nytter ikke med bare teori.

★ Men GA har jo ofte kjørt ut
pro-stoff-artikler, pro-antropos-
fi-artikler osv. Dette synes ihvert-
fall jeg er direkte reaksjonært. Og
mange oppfatter GA som organ
for anarkistene, hva skal vi gjøre
med det?

- For det første så er GA ikke
ment å være avisa til anarkist-
ene. GA skal være ei radikal,
men helt åpen avis og kan der-
for ikke representere andre enn
seg sjøl. For det andre: Det står
sjølsagt mye i GA som vi anar-
kister ikke er så begeistra for,
men blir avisa sensurert er hele
vitsen borte. Folk som er inter-
essert i ei strait politisk linje må
lese Folkebla* hvis de lurer på
hva anarkistene mener.

★ Du mener med andre ord at

det motkulturelle arbeidet skal
lope parallelt med og uavhengig
av den politiske linje.

- Ikke bestandig uavhengig.
Dessuten er kultur politikk. Den
frie diskusjonen kan ikke bindes
til én politisk organisasjon.

Even

★ Jeg tror i grunnen vi er gan-
ske enige, men hva bør vi satse
på ellers, foruten å drive med
kulturpolitikk?

- "En revolusjonær sosialistisk
linje i arbeiderklassens kamp",
som vi skreiv i FB nr. 8. Oppbyg-
ginga av sosialistiske arbeids-
plasskomiteer er uhyre viktig nå.
Det er galt å skille arbeid og fri-
tid, vi må kjøre ut den revolu-
sjonære propagandaen på jobben!

Hvis du vil ha kontakt med fri-
hetlige sosialister, kan du skrive
til: Landsutvalget, Hjelmsgt. 3,
Oslo 3.

RØD MAKT

Bølgene etter Wounded Knee-aksjonen har på ingen måte lagt seg ennå. Tvert om. Konflikten mellom amerikanske indianere og de føderale myndigheter blir stadig skarpere.

I et av de mange rettsoppgjørene som fulgte Wounded Knee, ble Dr. Paul Boe, direktør for den amerikanske lutherske kirkes sosiale tjenester, anklaget for "forakt for retten". Grunnen var at han nektet å røpe religiøse betroelser som han hadde fått av indianere under beleiringen. Han ble frikjent, men så heldig er ikke Sioux-indianernes religiøse leder Leonard Crow Dog, som sannsynligvis må gå i fengsel for å ha praktisert den gamle indianske religionen.

Men indianerne blir stadig mer klar over sin egen situasjon.

American Indian Movement (AIM) styrker stadig sin stilling, og fler og fler indianere slutter seg til den. Det var AIM som organiserte Wounded Knee-aksjonen i fjor, som okkuperte Alcatraz og som står som det fremste talerør for indianernes ønske om å vende tilbake til sin gamle livsstil. I et primærvalg til stammeleder for Oglala Sioux-indianerne den 28. januar i år vant Russel Means en forbausende og overveldende seier. Russel Means er en fremtredende AIM-leder, og er blant de anklagede i Wounded Knee-rettsakene. AIM har karakterisert valget som "Det viktigste enkelt-fremskritt for indianernes sak i dette århundret".

Men Byrådet for Indianske saker (BIA) og innenriksdepartementet kunne selvfølgelig ikke avfinne seg med dette valgresultatet.

Den 7. februar ble det egentlige valget avholdt i Pine Ridge. Kandidatene var Russel Means og Richard Wilson, den siste støttet av BIA.

BIAs folk, US-Marshaler og FBI-agenter åpnet valgdagen med å nekte pressen og uavhengige observatører adgang til reservatet. BIA-representanter gikk fra dør til dør og forsøkte å overbevise velgerne om at Wilson var mannen for dem. Den forhenværende stammedommeren Hobart Keith la merke til flere tilfeller hvor BIA betalte stemmegiverne for å sikre Wilson seieren. Det var også mange som ikke var stemmeberettiget som avga stemme, ja selv hvite deltok i valget. Resultatet av disse metodene ble selvfølgelig at Wilson vant. AIM har protestert mot valgfusket, men BIA nekter å underkjenne valget, selv om det nå er klart at det i flere valgdistrikter var langt over 100% oppslutning om valget.

AIM sier i en uttalelse at vi må "våkne opp til den virkelighet at alle amerikaneres grunnleggende rettigheter står i fare. Hvis de amerikanske myndigheter lykkes i å undertrykke indianere og andre som kjemper for sine konstitusjonelle rettigheter, kan Amerikas fremtid bli lik den Tyskland opplevde under Hitlers nazistiske styre."

Er det så noe håp om at indianerkulturen kan overleve (dvs. at indianerne kan overleve som indianere)? Lama Deer vil snart dø, men han er opptatt med å lære fra seg sin kunnskap om naturen og mennesket, også til de hvite som måtte være interessert. Blant de unge begynner det å bli en del av disse, og det er vårt håp. De farligste fiendene av indianerne er folk som tenker kapitalistisk, som setter pris på hver fugl som flyr, på hvert gresstrå som vokser. Og når det i tillegg er disse folka som har makten i de "vestlige" land, da skjønner en hvor det bærer hen. Så, la oss bruke denne boka i kampen mot pengekulturen og i kampen for en sunnere kultur for natur og menneske.

Bakunils.

DEN STORE ÅND

"Den store ånd" heter ei bok som er utkommet på Grøndahls forlag. Den er skrevet av en gammel indianer, Lama Deer, som er medisinmann (visjonssøker). Man får godt kjennskap til indianerkulturen, til de mange seremonier og religiøse handlinger som inngikk i den. Samtidig går det fram av boka hvor økologisk riktig indianerne levde, hvor fullkommen deres kultur virkelig var. Dette er ting som setter en i godt humør, her har vi noe å lære av. Men en kan ikke unngå å trekke sammenligninger med vår måte å leve på, hvilket Lama Deer også utmerket gjør. Her er det de grønne froskeskinna (dollarsedlene) som bestemmer. Præriehunder blir forgiftet fordi de spiser gress, og dermed "stjeler" for fra kyrne. Klarer man å drepe hundre præriehunder, vil det tilsvare at ei ku til kan føres opp. Og det klarer pengefolka fint, for de har villige vitenskapsmenn forskere, mennesker med ulike "kunnskaper" bak seg, som villig lar seg selge for grønne froskeskinna. Dette med præriehundene er bare ett eksempel på hvorledes kapitalismens tankegang fører til økologiske feiltrinn.

De fleste indianere får problemer i de hvites samfunn. Naturområdene som er livsviktige for deres eksistens, blir ødelagt eller tatt fra dem.

De hvite har kommet med alkohol, bil, TV og en masse andre ting indianerne ikke hadde behov for, og som de heller ikke har lært å bruke (som ventlig kan være). Det nye "velstandssamfunn" forårsaker sykdommer som har vært totalt fremmede for indianerne, og som de derfor ikke har noen urter imot.

Urtenes betydning (kombinert med sterk tro) blir man gjort sterkt oppmerksom på gjennom fortellingene til Lama Deer. De virket på de sykdommer som tidligere var vanlige hos indianerne.

Medmenneskelighet er i vårt samfunn et unntak. I et autoritært skolesystem blir vi opplært til å tro at vi selv må være vår egen lyktes smed i kamp mot de som skulle stå oss nærmest. Vi blir innpodet lydighet og underdanighet, mens reklamen forteller oss at lykke er å erobre Den Enestes hånd - stemningen...stedet...stilen.

Vår åndelige fattigdom henger sammen med velstandsutviklingen: Alle problemer, såvel samfunnsmessige som personlige, har fått en økonomisk løsning. De samfunnsmessige i en stadig økende produksjon og en stadig hardere fremmedgjøring og utbytting, de personlige i en dyrking av individets egoistiske haveesyke og stadig større doser folkevogn, valium, farge-tv, hasj og bingo.

Undergrunnskulturen som oppsto i midten av sekstiårene var en reaksjon mot dette. Middelklasseungdom kuttet ut skolen, og samlet seg i parkene, hvor de spilte gitar for hverandre, elsket, mediterte og røykte hasj. Disse drop-out miljøene oppsto spontant over hele den vestlige verden, og ingen visste egentlig hva som drev dem - bare at de ikke

ville være med på velstandsdansen lenger. Ut av det temmelig passive miljøet de skapte, vokste det etter hvert frem en samfunnsmessig bevissthet - en visshet om at noe måtte gjøres med verden, og at dette var den siste generasjon som hadde muligheter i seg til å skape den nødvendige forandring.

Noen tok opp tradisjonene fra arbeiderklassen, skolerte seg i marxisme, og viet sitt liv til arbeiderklassens kamp for sosialisme. Det paradoksale i dette var at svært få av dem var proletarer, og at svært få proletarer ville ha noe med dem å gjøre. De ble frelsesprekere for en annen klasse, og dette var deres tunge kots å bære.

De som ble igjen i parkene lette fortvilet etter nye kul-

turelle holdepunkter, som de fant i flagrende silkeevanter og utvasket indisk sandalfilosofi. Den ene forvirrede tanke- rekke avløste den andre - men tross alt ble det høstet mange verdifulle erfaringer. Den gamle anarkistiske idéen om parallellorganisering ble gravd frem; Idéen om at den beste form for revolusjonær handling er av konstruktiv art, at vi allerede nå, med de midler vi har, må begynne å bygge det nye samfunnet, at vi ikke kan vente på kapitalismens sammenbrudd. Undergrunnskulturen ble en alternativkultur, og frigjorte kollektiver, kardemommebyer og fristater dukket opp som paddehatter etter høstregnet, de fleste desverre for å forsvinne igjen ganske raskt. Men noen overlevde barnesykdommene. Velorganiserte jordbrukskommuner, arbeidskollektiver og bofellesskap vokser nå stadig i antall, det eksperimenteres med sosiale samlivsformer, og det nedlegges grunnsten til et nytt, fritt samfunn. Alternativpressen fikk hjulet igang. Småforlag oppsto og tilbød sine produkter på gatehjørner og frikonserter. Og dette satte igang debatt blandt samfunnets intellektuelle; Vi har fått en motkultur.

HVOR STÅR VI IDAG?

Det verden trenger er kulturell og moralsk forandring. Kulturell forandring som omfatter alle menneskelige og samfunnsmessige forhold, såvel i arbeidslivet som ellers. Moralsk forandring som setter oss i stand til å beherske vår avanserte teknologi og innse hvilket ansvar som hviler på oss ved at vi har frembragt tekniske vidundere som setter oss i stand til å ødelegge verden - men som også setter oss i stand til å frigjøre oss fra ulystbetont rutinearbeid. En økonomisk forankret revolusjon er ikke nok - det er bare en nødvendig del av en kulturrevolusjon som har mange andre aspekter.

Det er idag mange som innser dette. Vi har opplevd en interessepolarisering som har fått forskjellige grupperinger til å arbeide på mange felter for å skape en ny samfunns- ordning. Motkulturen er idag en av disse grupperingene, og alene kan den ikke nå målet, men bare ved i samarbeid stadig å påvirke utviklingen i riktig retning.

MOTKUL- TURENS OPP G A V E R

Vi må selv skape nye kulturelle holdepunkter og tradisjoner, vi må arbeide oss frem til en kulturform som kan danne grunnlaget for det samfunn som skal vokse frem.

Dette er det bare motkulturen som innser. Men alternativet er ikke alltid godt. Altfor mange motkulturelle tiltak har latt seg inkorporere i samfunnet som en del av velstandskaka.

HVA KAN VI GJØRE - HVA MÅ VI GJØRE?

Vi må i stadig større grad ta vår samfunnsmessige er kjennelse alvorlig, og praktisere den i våre liv. Teori har bare relevans hvis den får praktiske konsekvenser.

På det menneskelige område må vi utvikle omgangsformer med muligheter til selvrealisering for hver enkelt av oss. Vår sosialisme må gi plass for individet, for ethvert kollektiv er sammensatt av individer.

Vi må skape våre egne arbeidsplasser, skape et fritt produksjonsliv i økologisk harmoni, og organisere fritt varebytte mellom våre institusjoner etter prinsippet om gjensidig hjelp.

Vi må skape nye utdannelsesinstitusjoner, et nytt skoleverk, og arrangere seminarer for å spre den kunnskap som vi selv synes er viktig. Vi må reformere samfunnets mellomliggende strukturer, såsom sykehus etc., og bygge institusjoner som kan yde gratis hjelp til enkeltmennesker, f.eks. psykiatrisk, juridisk og medisinsk, som et ledd i

propagandaarbeidet.

Vi må organisere nye kanaler for distribusjon av kunst og litteratur, styrke undergrunnspressen og organisere kunstnerkollektiver som kan frigjøre kunstneren fra hans isolerte plass i samfunnet.

Vi må stadig agitere for en ny økologisk erkjennelse og på alle måter spre kunnskap om samfunnsforholdene.

Alt dette er konstruktivt arbeid. På den destruktive siden må vi stadig, ved direkte aksjon eller på andre måter, aksjonere mot alle utviklingsfremstøt i form av motorveier og naturrasering. Vi må utvikle en motekspertise som kan gå til felts mot de offentlige utredningene, og finne konkrete punkter å kritisere kapitalistene og byråkratene på.

Det konstruktive arbeid for å bygge et nytt samfunn, og det destruktive arbeid for å bryte ned det bestående må hele tiden gå hånd i hånd. For at kulturrevolusjonen skal lykkes må vi alltid være villige til en stadig forandring av oss selv for å nå en høyere livsstandard.

Lasse t.

alternative

Denne artikkelen handler om tegneserier. Bare det får vel endel til å rynke på nesen; "tegneserier?", mindreverdige tidtrøyte? Kommersiell sløvning? Er det noe å bruke flere sider i kulturorganet Gateavisa på?"

Vel, jeg skal ikke skrive om Andy Capp, Stomperud og Snoopy. Derimot om tegneseriehelter med mer merkelige navn som Fritjof Frik, Phonus Balonus og Mr. Natural, skapt av tegnere som Gilbert Shelton og Robert Crumb. Med andre ord handler denne artikkelen om det en kan kalle alternative tegneserier, eller undergrunnstegneserier. En retning som har brutt med de fleste idealer for samfunnsgagnlige tegneserier, men som har fått en ganske enorm utbredelse.

Dette har skjedd i løpet av de siste 10 årene, men for å finne røttene til utviklingen må vi gå litt lenger tilbake i tegneserienes historie, og til deres fødeland USA.

Tegneserier er et massemedium for det 20. århundre: Visuell, rask å tilegne seg, åpen for overraskelser og krumspring.

Men tegneserier var lenge lite annet enn lettlest underholdning i dagsavisene. Først da supermann-seriene kom på 30-tallet begynte interessante ting å skje: Superbladene fikk en leserkrets av entusiaster, unge mennesker med fantasien i behold. Tegnerne kunne etterhvert operere med stadig mer fantastiske handlingsmønstre. Science Fiction ble en viktig ingrediens. Men tendensen i seriene var stort sett "lov og orden" og svart reaksjon; heltene ordnet opp blant gullinger, kommunister, forbrytere og andre trusler mot God's Own America.

Horror Comics

På 50-tallet dukket det notoriske selskapet EC - Educational Comics - opp på markedet, og brøt tvers gjennom alle gode normer. EC fikk stor suksess med titler som "Weird Science", "Weird Fantasy" og "Tales from the Crypt".

EC-tegnerne gasset seg i beretninger om vampyrer, varulver, sinnsyke vitenskapsmenn og alle menneskesjelens mørke sider. Temaene er hentet fra både nåtid, fortid og framtid. En opererte ikke med helter, men heller med de mest mislykte og fortvilte personer: mordere, narkomane og alkoholikere. "Happy end" ble konsekvent unngått.

Den norske tegneren Peter Haars har skrevet mye om EC Horror comix. Han mener de preges av en hard men relevant rea-

lisme. Seriene var en utfordring til det idealbilde av USA som dominerte amerikanske massemedia i 50-årene.

Den andre betydelige nyskapsen innen tegneserieverdenen på 50-tallet var MAD, organ for satire og syk humor. Også det utgitt av EC.

Sensur!

Men den "syke humoren" og skrekken i EC-bladene og mer spekulative etterligninger måtte vekke reaksjon. Offentlige komiteer kom til at barna ble sjelelig skadd. Under trusel om offentlig sensur innførte tegneseriebransjen en selvensur, the Comics Code Authority. Blader uten godkjenning ble nektet distribusjon. Kravene gikk bl.a. ut på at seriene ikke skulle nedbryte respekten for politiet. Enkelte emner var tabu.

I sitt siste nummer før sensuren ble innført i 1955 utbasunerte MAD over hele forsiden: COMICS GO UNDERGROUND. En tegning viste MAD-redaktørene drive tuskhandel med serieblader på gata. Spøken skulle vise seg å være profetisk; 10 år senere dukket tegnere opp på gatene i USA og fallbød usensurerte tegneserier.

Super helter

Utover i 60-årene økte interessen for superheltbladene eksplosivt. Innen sensurens rammer ble temaene stadig mer fantastiske. Liv på fjerne planeter, mystiske krefter og demoniske forbrytergenier er blitt naturlige deler av bevisstheten til den oppvoksende slekt. Blant tegnerne har en fått et sterkt innslag av folk som kan kalles eksentriske intellektuelle; de ser på sitt arbeid som seriøs science-fiction. De største lesergruppene er storbybarn og studenter. Marvel Comics er det ledende selskapet.

De siste årenes samfunnsendringer har også gjenspeilet seg i seriene. Det har kommet superhelter som er ensomme opprørere mot samfunnet, og svarte superhelter som hjelper til å bygge opp black power i ghettone. (Et spørsmål for seg er om hele superhelttenkningen er tvilsom - men det er en annen diskusjon.)

Noen "eksperter" ser en sammenheng mellom den voldsomme utbredelsen av superheltserier og den like kraftige interessen for rockmusikk i USA. De mener begge deler gjenspeiler en "science fiction-bevissthet" og trang til sansepirringer hos unge mennesker.

Men tilbake til midten av 60-årene. Endel av dem som var vokst opp med 50-årenes skrekk- og syk humor-serier begynte

selv å tegne, samtidig som grupper av unge begynte å gjøre opprør mot the American way of life. Dermed var grunnlaget lagt for "Head Comix", tegneserier forskjellig fra noe en hadde sett før.

Den spede begynnelsen til denne nye bølgen finner vi i de første undergrunnsavisene omkring 1965. Disse avisene utbroderte den langhårete subkultur; politisk radikalisme kombinert med kulturrevolusjonære tilbøyeligheter. Ut med Doris Day, inn med "rock, n, roll, dope and fucking in the streets". Dessuten doser av asiatisk filosofi, økologisk levesett og sosialisme. Det visuelle tegneseriemediet passet bra inn i slike sanselige livsidealer.

Tidlig Crumb.

Virkelig nivå og popularitet fikk alternativtegneseriene da Robert Crumb dukket opp på arenaen. Crumbs tegner-karriere begynte i American Greeting Card Company, der han tegnet gratulasjonskort for alle anledninger. På si puslet han med ting som Fritz the Cat, historien om den kåte ungdomsopprørske katt. Serien ble trykt i et tidsskrift. Takket være Ralph Bakshis filmversjon fra 72 er Fritz the Cat blitt Crumbs mest kjente produkt.

I 1968 var Crumb å se i San Franciscos gater, der han tilbød de første numrene av sitt eget tegneserieblad Zap Comix. Siden har han regelmessig levert nye blader med fatasifulle titler, ialt ca. 20. En rekke andre tegnere er kommet til, med både egne hefter og samarbeidsprodukter.

Etterhvert er utgivelsen av undergrunns-tegneseriene kommet inn i organiserte former. Selskapet Rip Off Press står for de fleste utgivelsene. Dette er et kooperativ, dannet av tegnerne selv. Salget foregår stort sett i mer eller mindre motkulturelle og radikale bokhandler og sjapper. Vanlige distribusjonskanaler har vært stengt p.g.a. de "nedbrytende og umoralske" innslag i seriene. I endel tilfeller har politiet beslaglagt blader, det gjelder særlig de som inneholder Crumb's skildringer av familiegruppesex.

Et viktig poeng er tegnerens nære tilknytning til motkulturelle kretser. De fleste av dem lar alternativpressen trykke seriene uten vederlag. De er blitt populære som om-slagstegnere for rock-grupper, spesielt gjelder det San Francisco-band som Grateful Dead og Jefferson Airplane.

På grunn av sin enorme popularitet har selvsagt kommersielle krefter lagt seg i hælene på tegnerne. Bl.a. Crumb har fått fete

tegneserier

tilbud fra reklameindustrien, Playboy og andre som gjerne vil følge med. Stort sett er tilbudene blitt avslått. Tegnerne vil nemlig gå med på kunstneriske kompromisser, og risikerer dessuten fordømmelse fra kolleger og tilhengere.

Budskap?

Hva er det så for et epokegjørende budskap undergrunnstegnerne har, og som gjør at de står side om side med Dylan, Hermann Hesse, Stones og Buddha som åndelige stimulanter for millioner av mennesker?

For det første kan det fastslås at innholdet i seriene varierer kraftig, innen alle sider av hip-kultur og radikalisme: Fra mental fordypelse og nihilistisk humor, til politisk analyse og rundturer i perversitetens verden.

Men ihvertfall ett felles trekk springer en i øynene: Undergrunnstegnerne blir aldri høytidelige, selv om de er seriøse i behandlingen av et emne. Når som helst kan overraskende vendinger og merkelige innslag inntre, som humoristisk eller "tankevekkende" effekt.

Den beste måten å få et inntrykk av undergrunnstegnernes verden på, er å ta endel av dem i nærmere øyesyn. Og da er ingenting mer naturlig enn å begynne med

R. Crumb

Allerede de første numrene av Zap fra '68 slår an tonen for Crumbs arbeid. På side 2 finner vi noe som er blitt vanlig, serier der tegneren presenterer seg selv og sitt "budskap" i selvironisk, latterlig form. I Zap 0 framstår Crumb som en hyggelig fyr, og tilbyr leserne "det nyeste i humor, dristig, uærbødig, provoserende!" I Zap 1 er han blitt en ravende sinnssyk som truer leserne med okkulte krefter.

Disse forvirrende selvportrettene gjen-speiler det faktum at Crumb aldri har vært villig til å si noe helt seriøst om tegneseriene sine og formålet med dem.

Om Crumb har noen "hensikt" er det ihvertfall ikke å innpode leseren noen forklaring eller løsning på livets og samfunnets problemer. Humoren i seriene ligger ofte i at de beveger seg mot noe som kan ligne en seriøs hensikt, for bare å plumpe ut i obskuritet og nonsens når forklaringen virker nær.

Et eksempel er "Meatball". Her faller kjøttkaker ned fra himmelen og gir åndelig bevissthet til de som er så heldige å få en i hue. I siste bilde blir en av kjøttkakene levende, vinker smilende og ber de som ennå venter på bevisstgjøringen være tålmodige.

Til venstre:
Frustrert samfunnsborger i "Despair".

Under:
En snoid.

Kjernen i Crumbs humor er skildringen av livet i dagens USA. Blant hans beste skikkelser er desperate og fremmedgjorte samfunnsborgere. En av dem er Mr. Whiteman, et typisk amerikansk mannfolk: Patriot, tøff i livskampen, en gentleman overfor det annet kjønn. Men bak den siviliserte

fasaden truer seksualfantasier og voldslyst med å bryte fram. Redselen slår Whiteman da han blir omringet av en gjeng med syngende og dansende negre. De vil ha ham med på sin spontane moro. Serien slutter idet Whiteman desperat vakler mellom sin egen besteborgerfasade og de svartes glade livsutfoldelse.

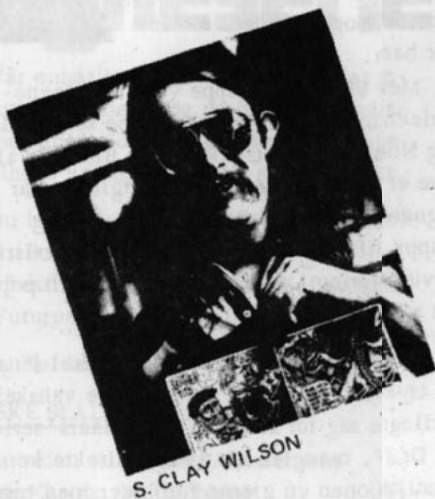
Crumb tar ikke bare opp det etablerte USAs fortvilelser. Også blant radikale og freaks finner han tilstander som inspirerer til humor og sorgmunter filosofering.

Mr. Natural med disippel.

I Zap 0 debuterer Mr. Natural, Crumbs mest gåtefulle skikkelse. Mr. Natural er en aldrende vismann med langt skjegg. Han vakler mellom klokskap og det rene tøv i sine råd til problemfylte samtidsmennesker. Hos Mr. Natural søker de trofaste tilhengerne svar på sine problemer, men oppnår sjelden annet enn ordspill og skjellsord. Mr. Natural kan stå som et eksempel på utallige guruer som for tiden slår seg opp på sjelekvaler hos vestens folk. Men med Mr. Natural's åpenbart verdiløse råd blir beretningene like mye en parodi på klientenes hjelpeløshet. "Hvorfor fortsetter jeg å tro du kan hjelpe meg," spør en av tilhengerne, Flakey Foont.

Andre berømte Crumb-figurer som opptrer i de første Zap-heftene er snoidene. De er små motbydelige skapninger som stadig dukker opp og lager pinlige situasjoner.

S. CLAY WILSON

Robert Crumb (ulv i fåreklær?).

GILBERT SHELTON

En side av Crumbs serier en ikke kommer utenom er sex-innslagene. Fantasier om sex og makt over kvinner ligger bak handlingene til mange av Crumbs mannlige figurer. En god del av seriene har innslag med kjønns-utbytting av kvinner, i karikert form. Det ville vært helt u-crumbsk om han reiste noen pekefinger mot kvinne-utbyttingen. Isteden framstiller han mannspersonene som siklende, slimete sadister, uten videre kommentar.

To spesialhefter laget av Crumb og andre tegnere, Snatch 1 og 2, er helt viet sex. Her framstiller Crumb sex-livet i mer hyggelige former. Scener av all slags lystig erotikk er ledsaget av slagord som "everybody must get laid" og "the family that lays together, stays together". Kvinner og menn framstår som like oppsatt på erotisk utfoldelse.

Ung kjærlighet: Pro Junior & Honeybunch Kaminski

Kvinnebevegelsen er et annet tema Crumb har tatt opp, særlig i beretningene om "Lenore Goldberg og hennes skreppesommandos". Serien er visstnok laget i samarbeid med kvinneaktivister, men i Crumbs sædvanlige løsslupne stil. Lenore Goldberg var ment som en støtte, men endel Womens Lib-kvinner har kritisert serien. Også andre Crumb-serier er blitt kritisert fra kvinnehold, på grunn av hans uklare forhold til sine manns-sjåvinistiske hovedpersoner.

Crumb har forsvart seg, i tegneserieform. Han sier at han støtter kvinnebevegelsen, men vil ikke la sin kunst være propaganda-middel for noen sak. Og leserne må ikke forveksle det at han framstiller alle slags tvilsomme holdninger, med at han selv skulle støtte opp om dem.

Striden om R. Crumb er blitt ført like inn i Englands støvete rettssaler. I 72 ble de endelige Crumb-utgiverne, redaktørene i undergrunnsavisa IT, trukket for retten. De ble frikjent for anklagene om moralsk nedbrytende virksomhet etter en humoristisk rettssak der en rekke "litterære eksperter" var innkalt som vitner. Blant forsvarsvitnene var Germaine Greere, som talte varmt om den litterære verdien i Crumbs satire, og ærligheten i sex-skildringene.

Endel av Crumbs serier er ganske uskyldig moro. Andre viser de mørkere sider av verden. I seriene hans vil en finne alle slag frastøtende handlinger og gjenstander en ellers sjelden ser framstilt i bilder: spy, urin, dritt, snørr, blod og sæd. Men alt er skildret med godhjertet humor, og uten noen åpenbar "pervers hensikt" (hva nå enn det måtte være). Crumb skjærer gjennom fordommer og tabuer, og gir til tross for ville overdrivelser uhyre realistiske bilder av det "moderne industrisamfunn" over og under overflaten. Men tilnærmingen er nærmest nihilistisk: Det er sjelden Crumb gir løsninger eller utveier.

Effekten av å lese Crumb:

Den som setter seg inn i Crumb vil trolig se litt annerledes på omverdenen etterhvert, med et skjevt smil om munnen og en noe redusert sans for Hellige Verdie. En Crumb-kjenner er neppe istand til å ta våre politikere helt alvorlig, tro på ukebladenes verden eller se beundrende opp til Harald og Sonja. Og de mange merkelige typene i Crumbs serier oppdager man etterhvert i levende utgaver rundt omkring.

Griffin, Moscoso

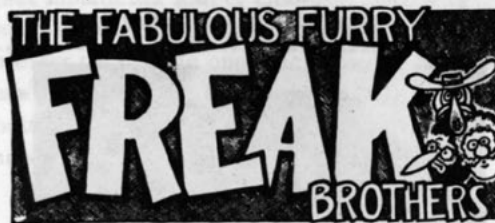
Crumb er nok den viktigste undergrunns-tegneren, men langt fra den eneste som fortjener å bli omtalt. Allerede i Zap 2 fra 68 finner vi serier av tre andre: Rick Griffin, Victor Moscoso og S. Clay Wilson.

Griffin og Moscoso har ganske lik stil. Som oftest er både handling og tekster drop-pet, til fordel for abstrakte figurer og symboler. Utviklingen fra bilde til bilde bestemmes av de visuelle mulighetene. De har en forkjærlighet for Disney-figurer, mus og ender som forandrer fasjon og komponeres sammen med forskjellige gjenstander. Oppdeling og sammensmeltning av figurer er det eneste som skjer, men effekten er ofte fasinende. Trolig er disse seriene inspirert av psykodeliske stoffer. Griffin viser interesse for det okkulte, han bruker ofte symboler som sfinker, pyramider og brennende hjerter.

Rick Griffin

S. Clay Wilson er totalt forskjellig fra disse to. Han tar for seg tabuer, og skildrer sex, sadisme og vold ganske hemningsløst. Clay Wilson mangler helt Crumbs godmodige humor. Seriene hans er gjerne henlagt til Hells Angels- eller sjørøvermiljøer, der tilværelsen er endeløse sex- og sadismeorgier. Ekskrementer og urin flyter. Mange har vanskelig for å finne noen grunn til å interessere seg for Clay Wilsons verden.

De mest berømte personene i undergrunns-tegneseriene er uten tvil The Fabulous Furry Freak Brothers, skapt av Gilbert Shelton. Phineas Phreek, Freewheelin' Frank og Fat Freddy er dop-kulturens Helan og Halvan. De lever i en snuskete leilighet, etter mottoet "marijuana får deg gjennom tider uten penger bedre enn penger får deg gjennom tider uten marijuana". I sine bestrebelser på å klare seg uten arbeid, skaffe rusmidler og ellers nyte livet kommer de tre langhårete klovnene opp i de mest hårreisende situasjon-

er. Fiendene er politiet og reaksjonære "red-necks". Med vekslende hell prøver de å engasjere seg i radikal virksomhet. De verste forviklingene skjer i kampen mot narkotika-politiet: De lager innviklede feller for å verne seg mot politirazziaer, med elektro-sjokk og vannbøtter. Resultatet er selvsagt at de selv går i fellene.

Frik-brødrene:
Evig vakling mellom idealisme og utflippa livsnyttelse.

Gilbert Shelton har produsert serier med Frik-brødrene i flere år, og de er blitt fast ingrediens i mange undergrunnsaviser.

Kvinnelige tegnere

har det vært få av, men en som har markert seg er Trina Robbins. Hun jobbet en periode med fargelegging av serier for mannlige tegnere (kjønnsrollene markerer seg). I 1970 laget hun sammen med andre kvinnelige tegnere "It ain't me babe", et hefte viet forskjellige sider av kvinners bevisstgjøring.

Utenom de tegnerne som er nevnt, finnes det mange andre, både gode og dårlige. Til sammen har de i USA utgitt flere hundre hefter, av vekslende kvalitet.

★ Dette er blitt mye om utviklingen i USA. Men selv om det er der tegneseriemediet har utviklet seg lengst, skjer det interessante ting også andre steder i verden.

Går vi til den 3. verden, ser vi at venstreorienterte regimer har tatt tegneserier i bruk for å undervise og bevisstgjøre en befolkning som stort sett ikke kan lese. En annen "seriøs" bruk av tegneserier har diverse sosialistiske bevegelser i Europa stått for: De har presentert sine politiske idéer i tegneserieform, nærmest som en avveksling fra pamphletter og aviser. Tegneserier av "undergrunns"-typen er dukket opp i de fleste vest-europeiske land.

Norge!

Her i landet har vi ikke hatt noen særlig interessant tegneserietradisjon. Stort sett har norske serier holdt seg innen "folkelig humor", og uskyldige serier for barn.

Men vi har en gruppe virkelige tegneserieentusiaster, organisert i noe som kaller seg Norsk Tegneserieakademi. Blant de aktive er Peter Haars. Han har utgitt et par tegneseriebøker på Pax, kalt Prokon og Happy Biff. Innholdet er nærmest marxistisk bevisstgjøring i en nokså kald og fjern pop-art stil.

Dr. Fantastisk, unnfanget av Axel Jensen og trykt i Dagbladet, var også noe vanskelig å tilegne seg for leseren. Både Haars-serier og Dr. F. mangler litt av den direkte kommunikasjonen en gjerne forbinder med tegneserier, de nærmer seg "billedkunst".

Arne Isachsen

De siste årene har vi gledelig nok fått en oppblomstring av tegnere som er inspirert av omtrent de samme idéene som de amerikanske undergrunnstegnere:

Den første som slapp serier løs på folket var Arne Isachsen. I 1971 begynte hans psykedelisk inspirerte "White Flash" å opptre i Gateavisas spalter. Senere fulgte et tegneseriehefte om saneringen av bydelen Marken i Bergen, og et med antiEEC-serier. En av disse satte Aftenposten i harnisk, og et utdrag ble trykt i forstørret utgave som eksempel på EEC-motstandernes ekstremisme.

Isachsens hittil største produkt er "Instant Karma", utgitt av Regnbuetrykk i eget hefte. Kort fortalt er det en bevisstgjørende/bevissthetsutvidende reise gjennom "Honk City", plastikkamfunnet i grell utforming.

"Instant Karma": Helten går til kamp mot plastikkamfunnet.

Til sommeren utgir Pax "Den norske Historieboka", Norgeshistorie fram til 1905 i tegneserieform. Isachsen er en av tegnerne, og historiestudenter har bidratt med tekst. Ryktene forteller at resultatet skal være bedre enn den velkjente svenske "Historieboka". Libertas vil nok vite å gjøre anskaffelse om noen eksemplarer skulle forville seg inn i skoleverket.

Terje Nordberg er en annen norsk tegner som har gjort seg bemerket. Han har lagget "Pju", trykt i Feite Freddy 2, og "Revejakt", det mest monumentale verk innen norske alternativtegneserier. På 32 sider fortelles den eventyrlige beretning om "siga-retten, chillumen og fyrstikkessen" på letning etter sin forsvundne venn Reven. Etter mange skremmende møter med det etablerte sam-

funns svinepels gjenforenes de 4, og vender hjem til tryggheten bak "selvbedragets port".

Samfunnsstøtte uttaler seg i "Revejakt".

Feite Freddy nr.4 inneholder "Kong Lov", tegnet av Thor Sivertsen. Kong Lov er en superhelt i makthavernes tjeneste, og blir tilkalt for å rydde opp blant streikende arbeidere. Han har suksess, men knekkes til slutt av sin eneste svakhet, den abnorme seksualdriften. En fengslet kvinnelig arbeider hisser opp Kong Lov gjennom sprinklene, han mister beherskelsen og sprenger fengselsmuren med sitt 10-meters kjønnsorgan. Arbeiderne er på frifot og overtar fabrikken. Men i siste bilde antyder tegneren at seiren neppe er så lettkjøpt: Kong Lov vil nok reise seg av "fomedrelsens pøl" og ta kampen opp igjen.

Kong Lov i ferd med å få ereksjon.

Alternativavisene Frit Mig i Fredrikstad og Magasinfrosk i Horten har sine egne tegnere. Erik Ryr i Frit Mig ser verden fra en anarkistisk synsvinkel. Magasinfrosk har trykt ialt 15 episoder av "Røde William ser rødt", tegnet av Roald Matsen. Her berettes det om einstøingen Røde Williams endeløse kamp mot saneringsmyndighetene, som er ute etter huset hans.

Som helhet opererer de norske tegnerne

innen en vid "samfunnskritisk" ramme, temaer som fremmedgjøring, miljøkamp og kapitalisme er populære. Men uttrykksformen er preget av motkulturens idealer: kommunikasjon framfor propaganda, en god por-sjon humor, innslag av metafysikk og en generell atmosfære av respektløshet.

Nye norske tegnertalenter dukker stadig opp, men ennå savner vi en velorganisert distribusjon av seriene. Det kunne få produktene ut til flere mennesker og kanskje sikre tegnerne en viss lønn.

Svineri?

Til slutt noen ord om hvordan undergrunnstegneseriene er blitt mottatt her i landet.

Da Feite Freddy 1 ble sluppet løs på markedet i 71, med oversatte Crumb- og Shelton-serier, ble det straks klart at det norske folk ikke var enstemmig begeistret. En selger på Club 7 opplevde at rasende halvfulle "progressive" rev bladet i filler. I studentersamfunnet oppsto det en livlig diskusjon ved en salgsstand, betegnelser som "reaksjonært" og "tilslørende" ble framsatt. Kvinnefronten fikk Bokcafeen i Oslo til å stanse salget av Crumbs "Lenore Goldberg". "Kong Lov" er blitt kalt fascistisk og pervers.

Fra høyresiden har en fått kommentarer som "porno", "svineri" og "hva er dette for noe tull*a?"

Det er åpenbart at folk som ellers tilhører samme miljøer og politiske grupper blir splittet etter helt nye linjer når det gjelder disse kulturtilbudene. ML-ere, anarkister, SV-ere, hasjrøykere, fyllefriks og metafysikere: det slår ikke feil at de deler seg i positive og negative fløyer når de presenteres for en bunke undergrunnstegneserier.

Noen av seriene er så fæle at det ikke er overraskende om mange reagerer. Men endel av forklaringen må være at disse seriene rokker ved mange av de idéene og oppfatningene vi går rundt med. Undergrunnstegnerne oppfordrer oss dels til å kvitte oss med dem, dels til å se de humoristiske sidene ved dem. Begge deler kan være vanskelig.

tegneseriefronten

Vår enhetlige front kan nå tilby et reekordutvalg i norske og utenlandske undergrunnstegneserier. Kvalitetsmessig skulle de tilhøre kremen av det som er utgitt.

Du betaler, i postoppkrav, ved mottakelsen. Porto kommer i tillegg. Send bestillingen til: Tegneseriefronten, c/o Futurum Forlag, Hjelmsgt.3, Oslo 33.

Og her er lista:

NORSKE BLADER:

EEC - veien til Brussel (A. Isachsen)	11,-
Instant Karma (A. Isachsen)	55,-
Revejakt (Terje Nordberg)	33,-

Feite Freddy 4 (Med "Kong Lov" av Thor Sivertsen + Crumb)	2,-
Lenore Goldberg og hennes skreppescommandos (Crumb på norsk)	1,50

ROBERT CRUMB:

Zap 0
Zap 1
Mr. Natural 1
Mr. Natural 2
Despair
Uneeda
Motor City 1
Motor City 2
XYZ

Peoples Comix
Black and White (nyeste)

GILBERT SHELTON:

Freak Brothers 1
Freak Brothers 2

FELLESPRODUKTER:

Zap 2	Med serier av Shelton,
Zap 3	Crumb, Griffin,
Zap 4	Moscato, Clay Wilson,
Zap 5	Williams o. a.
Funny Animals:	(Crumb, Spiegelman, Flen-
	niken, Lynch, Griffin, Green)

Alle de amerikanske koster kr.4 pr. stykk.

All makt til tenkebollen!

Ein granskande radikal teori om by og samfunn har lenge mangla. Under påverknad av Marx' klasse-teori vart byen i stor mon sett på som ei sak av lita interesse for radikale analytikarar. Radikaliseringa, fann ein nesten berre uttrykt i industrimiljøet og proletariatet. At byen og arbeidsplassen saman kunne underkastast kritikk og nyskaping streifa berre nokre få radikale teoretikarar i det førre hundreåret - særskilt Kropotkin og William Morris.

Arbeidaren eksisterer ikkje berre i industrimiljøet, og hennar/hans sosiale erfaringar sluttar ikkje ved samlebåndet. Proletaren er ikkje berre eit "klasse-vesen", men også eit menneske i byen. Kapitalismen avlar fram ei brei sosial krise som ofte gjer arbeidarane meir tilgjengelege for revolusjonære visjonar som bymenneske - som offer for forurensing, for stor folketettleik, dårleg kontakt med naboane, dårleg transport, og åndeleg nedsløving - enn som utnytta produsentar av over-skotsverdi.

People's Park i Berkeley - 69. Nasjonalgarden har gjenerobra parken og rykkjar opp tre for å gjere leieplassen om til parkeringsplass

Marx og Engels merka seg meir dette faktum enn etterfylgjarane som skulle kome til å tale i deira namn. I "The Housing Problem" knyter Engels saman sine synspunkt med dei viktigaste omgrepa til Owen og Fourier; at for å løyse bustadproblemet må storbyane verte desentraliserte, og at motsetninga by og land må overvinnast. Seinare blei denne tanken gløymd, og ved enden av hundreåret vart tilogmed tanken om desentralisering lett vraka av marxistane som ein "utopisk" absurditet.

Ikkje før i slutten av 1960-åra byrjar vi å sjå eit mønster kome fram som ei følgje av ein heilt ny livsstil. Nye verdiar vart formulerte som ofte braut fullstendig med konsumsamfunnet og kartla vegar til nye former for samkvem - verdiar og former som sidan har vorte grupperte som motkulturelle.

Dei unge menneska som begynte å formulere desse verdiane omfatta tvillaust eit privilegert sosialt lag. Kvifor førte privilegiet til ei vraking av dei sosiale og materielle verdiane som hadde fødd nett desse privilegia i første omgang?

Desse spørsmåla avslørar ei historisk forandring i dei materielle forutsetningane for radikale sosiale rørsler i avanserte kapitalist-land. I 60-åra hadde teknologien i "Den 1. verda" avansert til det punktet då verdiar som vart fødte under materiell knapphet ikkje lenger syntest moralsk eller kulturelt holdbare. Arbeidsetikk, gjerrigleik, sanseleg forsaking, "privat næringsliv" osb syntest å vere forelda i ljuset av tekno-

logiske framsteg som ga nye alternativ - ei samfunnsretta uttrykkjing av individet og fridom frå evig slit. Dei gruppene som fyrst braut med det gamle samfunnet var difor nettopp dei laga som var mest privilegerte.

Men det teknologiske grunnlaget for motkulturen blei ikkje bevisst gripi og utvida til ein samanhengande teori for samfunnet som einskap. Synet til dei fleste drop-out folka frå middelklassa forblei i stort mon intuitivt og var eit lett byte for profesjonelle teoretikarar frå det etablerte samfunnet.

Mange av desse drop-out folka mangla innsikt til å realisere den harde røyndomen at fullstendig fridom er umogleg i eit system som baserer seg på ufridom. Dei vona å raskt erstatte den dominante kulturen med deira eigen, grunnlagt kun på styrken av eksempel og moralsk overtelling, men dei mislukkast. Men då dei begynte å sjå på seg sjølve som den mest avanserte delen av ei større rørsle, fekk kulturen deira ein framtvinding tyding som del av ei historisk opplysing som kanskje kan endre alle sider ved det sosiale liv.

Det mest storslåtte trekket ved motkulturen er vekt den legg på personlege forhold som uttrykk for abstrakte sosiale ideal, freistnadene den gjer for å oversetje fridom og kjærleik til verdiar i kvardagslivet. Denne personretta, men enno sosiale tilnærming har ikkje berre gitt ein aukande klår kritikk av doktrinær sosialistisk teori, men også av design-orientert byplanlegging. Mykje har vorte skrive om tilbaketrekkinga til landsbygda, diverre mindre om økologisk medvitne unge menneske som begynte å bruke byplanlegging som ein nøyaktig og skarp kritikk.

Utgangspunktet for dei motkulturelle planleggjarane var ikkje korleis byen skulle formidle trafikk, økonomi osb. Dei var mest opptatt av tanker om personleg kontakt, mangesida sosiale forhold, flate organisasjonsmetodar og uavhengige av marknadsøkonomien. Formgivinga blei difor eit uttrykk for kritikk mot status quo, snarare enn ei abstrakt vurdering av arealutnytting og effektivitet.

Motkultur-planlegging

Blant dei mange planane av dette slaget som vart utvikla i slutten av 60-åra og byrjinga av 70-åra, vart kanskje den viktigaste formulert i Berkeley (USA) av ei gruppe frå People's Architecture, den lokale leieboarforeninga og medlemmar i det lokale sam-

murray alte

virkelaget.

Inspirasjonskjelda var "People's Park" i mai '69, da drop-out ungdom borgarar slåss med politiet i over ein park og leikeplass som dei hadde fått ein søppelhaug som University of California Politiet fekk til slutt kasta folk frå. Det vart drepen, mange skada og ei stor skade på området er idag ein parkeringsplass.

For dei unge Berkeley-planleggjarane var "People's Park" byrjinga til den revolusjonære - ei rørsle som uheldigvis endte med til desse høge vonene. Planen for a Communal Environment" eller "Den revolusjonære kultur" ane av dette skriftet, "gjev oss levelege måtar til å organisere folks politikk gjev oss midlar til å realisere "The Blueprint" er ikkje berre ein ide, men også ein leikk i kampen om orden.

Alt land i Berkeley er idag borte. Areal er oppdelt i vakre kvadrater. "Blueprint" foreslår å ta bort bygninga for å opne land til indre bruk. Form-"bruvegar" mellom husa og strenge inndelinga mellom innbyggjarane. Føremålet med desse forslaga naturen i bybuarens verd, men nærare kontakt. Planen forkastar foreslå at ledige jordstykker skal bli brukt som kollektivt be-
 og bli brukt som kollektivt be-

Halvparten av gatene i Berkeley er stengt for å stimulere kollektivt liv og redusere trafikkauke i bustadområda. "friggjere 10 gongar meir landa-

bookchin:

Alternativ bypolitikk

le "s Park"-hendinga i
om, studentar og vanlege
ver ei veke for å verge
spontan hadde laga av
of California åtte.
ut, men ikkje før ein
enda fleire arrestert.
splass.

eggjarane var "People's
lusjonære økologi-rørsla"
o har til gode å leve opp
deira, kalla "Blueprint"
er radikalt mot-kultur-
ren", erklærer forfatar-
s nye kommunale øko-
e livet vårt på, medan
til å motstå Systemet."
eit prosjekt for nyskap-
pen mot den etablerte

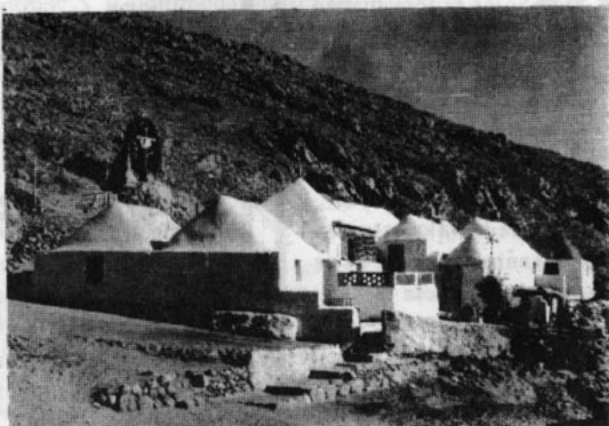
behandla som varer.
onsumpakkar. "The
kgårds- og sidegårds-
e parkar og hagar. Platt-
skal bryte ned den
an- og utandørsrom.
er ikkje berre å berge
a også å opne vegar for
tar privat eigedom ved å
al setjast av til nabolaget
vegelsesrom.

eley kunne lett verte av-
tve transporteksperiment
dsområda. Dette ville
areal til offentlig bruk

enn det vi no har av parkareal." Planen anbefaler syk-
ling eller spasing når det er mogleg.

Sosiale tenester vil gjere eit "kvantumhopp", når
"små grupper av grannar mobiliserer ressursar og
energi med det føremål å samansveise nabolaget, og
byrjar å ta seg av forretningar (frå barneomsorg til ut-
danningsmuligheter) på eit lokalt nivå og på ein sam-
einande måte." Menn og kvinner burde snu bruken av
heimane sine til barneomsorgssentra. Førstehjelpsdug-
nad og kjennskap til meir avansert medisinsk teknikk
burde bli mobilisert på nabolagsbasis. Avfall må nyttas
opp att kollektivt for å unngå forurensing og øydeleg-
gjing av knappe ressursar.

Lima i Peru. Slik folk sjøl byggjer

Ei vil landleggjere byen og fostre det materielle
uavhenget til innbyggjarane ved alt frå kommunalt
drivne bakgårdshagar til dyrking av organisk mat i ein
verkeleg "folkemarknad", som skal motta dei organiske
produkta frå landkommunar og småbruk og distribuere
dei til nabolagssamanslutningar. Også handverkarar
skal kunne selje varene sine der.

Planleggjarane ser på realiseringa av desse begrepa
som dei første stega mot å reorientere den individu-
elle personen frå ei passiv godtaking av isolering og av-
henge av byråkratiske institusjonar til populære initia-
tiv som vil gjenskape kommunale kontakter og ansikt-
til-ansikt nettverk av gjensidig hjelp. Endeleg, sam-
funnet som eit heile må omorganiseras ved den store
majoriteten som no er tvungne inn i hierarkisk gagn for
eit mindretal. Men inntil desse revolusjonære forand-
ringane er oppnådde må ein ny sinnstilstand, ernært av
arbeidande samfunnsband, verte tillempa slik at folk
vil vere istand til å blande sine djupaste personlege be-
hov med breiare sosiale ideal. Med mindre denne ihop-
veksinga vert oppnådd, vil nett desse ideala forbli reine
tankebilete og vil ikkje bli realiserte i det heile.

Mange av "The Blueprint"s strukturelle forslag er ikkje
nye; ideen med byhagane er lånt frå mellomalderlege
samfunn, fotgjengargatene og plassane frå renessanse-
byar og tidlegare byformer. Tvillaust, kvart av tanke-
elementa kunne verte opptekne stykkevis i konvensjon-
elle levemåtar, men "The Blueprint" tek opp det sosi-
ale grunnlag for frie samfunn som andre, formelt radi-
kale planar bryr seg lite om.

60-åra er tilbakelagde - og med dei mange av dei
høgste vonene. Men det som berre var sterkt om-
stridte synspunkt til ei lita minoritetsgruppe av unge er
idag akseptert av millionar av menneske i alle alders-
grupper.

Det som favoriserer veksten av desse krava er det
bitre faktum at samfunnet har svært få valgmulig-
heter i dag. Byen har fullendt si historiske utvikling.
Storbyen som fullstendig dominerer landsbygda, marker-
er den absolutte motsetninga til byen slik vi kjenner
den frå historia, då den var dominert av jordbruksinte-
resser.

Denne "anti-byen" kan ikkje bli ein plass der ein-
skap vert utvikla. Megapolisen er i høgste grad sett
saman av gjensidige fiendtlige landstykke, der kvart
er internt "sameina" av sin fiendskap til dei framande
rundt den.

Menneske som tal

Byplanleggjing stadfestar bykrisa ved å behandle den
som eit reint teknisk problem. Den konvensjonelle
planleggjaren sitt omsyn for effektiv utvikling (fram-
gang) reduserer menneska til varer som sirkulerer i den
kapitalistiske økonomien. Komputerbruken i byplan-
leggjinga idag speiler degraderinga av bymenneske frå
"bror" i mellomalderen, til "borgar" på 1700-talet og
endeleg "tal" i storbyen.

Konvensjonell byplanleggjing som aksepterer byen
såleis den er, hindrar oss i å forstå kva eit landom-
råde verkeleg kunne vere - nemleg ein ny by som ville
vere eit kollektiv laga ut av fleire, av kjernegrupper
sameina ved val og frivillig tiltrekning, ikkje berre
ved slektskap og blodband. Følgjeleg, nett som folk
vert berre "innbyggjarar", vert området berre areal som
folk, køyrety og varer strøymer gjennom. Byplanleg-
gjing vert den mekaniske arealfordeling, ikkje men-
neshets økologiske tilpassing.

Kano, Nigeria. Byen er ikkje laga for å se pen ut, den er ei følge av
mange menneskes kollektive løysing av problem i sitt eige bomiljø

Vår plass i byhistoria er eineståande. Før-kapitalist-
iske byar stagnerte innanfor sine grenser eller eks-
ploderte destruktivt utanfor dei, berre for å falle tilbake
igjen til sine opphavslege dimensjonar eller forsvinne
heilt. Moderne teknologi har no nådd eit så avansert
utviklingsnivå at det tillet menneske å rekonstruere by-
livet langs linjer som kan fostre eit balansert, harmon-
isk interessesamfunn mellom menneske og mellom
menneskeheten og den naturlege verda. Dette øko-
samfunnet ville vere meir enn det vi alltid har meint
med ein by, det ville vere eit sosialt kunstarbeid, eit
samfunn forma av menneskeleg skaparevne, fornuft og
økologisk innsikt.

VANNBÆREREN

Regnbuetrykks lenge etterlengtede motkulturelle tidsskrift er endelig kommet dalende ned fra skyene. Det koster 10 kr. - mange vil synes det er jævla dyrt, men med vel 80 sider, relativt bra trykk/layout-kvalitet er vel prisen rimelig. Dyrtiden kan vi vel ikke glemme, den heller.

**MOTKULTUR • ØKOLOGI
METAFYSIKK • SEKSUALITET • ANARKISME**

Vannbæreren er et tidsskrift for kulturelle endringer, skrevet av folk som i høyeste grad har bidratt til disse tendenser. Artikler angå-

ende flere aspekter av begrepet frihet dominerer innholdslista, som "Ungdommens seksuelle kamp" av Wilhelm Reich. I en knyttneveartikkel fra Lower East Side Womens Liberation Collective blir den mannsdominerte hippiekulturen underlagt meget kritisk analyse. Disse jentene er ikke interessert i å være snille skrepper for Jerry Rubin eller andre guruer på venstrefløyen i USA. Gary Snyder filosoferer omkring "det nye stammesamfunnet", båndene mellom indianer- og hippiekultur. Murray Bookchin presenterer et anarkokommunistisk syn på ungdomskulturen, der stalinistene får bank igjen.

Den norske motkulturen blir grundig dekket av Jan Bojer, økologiske spørsmål gjennom et intervju med Paul Ehrlich, hentet fra Ecologist, og ellers vrirler det av tegninger og tegneserier.

Utgiverne, ja - Jan Bojer er som mange ganger før drivkraften bak en motkulturell blomst. Men han har fått verdifull hjelp av Kari Berg, Grethe Hoel og Svein-Egil Haugen. Tegninger: Rigmor og Marius. Når det gjelder stoffkvaliteten, er den stort sett meget bra. Så intensjonene skulle vel være oppfylte.

Vannbæreren har allerede vakt berettiget oppsikt. Vi ser med spenning fram til neste nummer, og gleder oss over at sola igjen skinner der nord.

Vannbæreren kan bl.a. fås fra Jaap van Huysmands Minde, se annonseside.

-Arnstein.

MYGG
TIMBUKTU (APS) I Sierra

Leone ble den malariabærende moskitoen nylig hedret fordi den gjør landet til "den hvite manns grav", og hindrer europeere i å slå seg ned og etablere et "nytt Rhodesia".

Det er blitt opprettet en spesiell Moskitoorden som blir utdelt til sivile og militære for deres tjeneste mot landet. Sierra Leone ligger i

Vest-Afrika og var under britisk kolonistyre fra 1896.

Landet ble uavhengig

LOS ANGELES (APS) Politiet i 1961.

her i Los Angeles leter etter en mann som er tiltalt for kannibalisme, men som bokstavelig talt forsvant gjennom fingrene på dem.

Politiet mottok en rapport om at mennesken var funnet i en søppelkasse i Coldwater Canyon. To politimenn arresterte et par

svært langhårete menn da de kom til huset. De mistenkte fikk håndjern på seg og ble ført inn i patruljebilen. Der tok en av de langhårete opp en flaske fra lommen og drakk innholder.

Til politimennenes store overraskelse begynte mannen langsomt å forsvinne til han til slutt var helt borte. Flasken ble analysert senere, og politikjemikerne fant ut at det hadde vært ca. 2 million mikrogram LSD (ca. 4000 sterke doser) i den.

Politiet tar det hele ganske tørt og undersøker muligheten for at de to betjentene er bestukket. Løgnedetektor skal brukes i undersøkelsene.

Demian

Gyldendal har nå gitt ut "Demian. Fortellingen om Emil Sinclairs ungdom", som Herman Hesse skreiv under 1. verdenskrig. Emil Sinclair vokser opp i et trygt og beskyttet hjem, men har kontakt med en annen og forbudt verden med fristelser, farer og synd. Den får stadig større innflytelse på ham, og bringer samtidig angst og dårlig samvittighet. I brytningene mellom disse to verdenene blir den eldre vennen Max Demian en veileder. Etterhvert kommer E.S. til erkjennelsen av at mennesket må være søkende, strebe etter å oppfylle naturens hensikt og bli seg selv.

Hele boka er sterkt preget av østerlandsk filosofi. Slutten er tydelig inspirert av Bhagavad

Gitā (hinduenes viktigste religiøse skrift): det viktigste er ikke resultatet av gjerningene, men at en gjør sin plikt, finner sin egen skjebne. Det fortelles om personer "som utvetydig hadde ervervet den innsikt at hat og raseri, mord og tilintetgjørelse ikke var knyttet til sine objekter." Man kan nok kritisere den vekten på østerlandske idéer, men likevel tror jeg de fleste vil ha utbytte av å lese om Emil Sinclairs frigjørelse fra barndommens beskyttelse fram mot større erkjennelse.

Hermann Hesse: Demian.
Gyldendal 1974. kr. 21,50
rh.

En internasjonal organisasjon av hastilbengere har forvaldt at det skal dannes en internasjonal pengerevidt med sikte på å hjelpe i hastilb. Den nye mynnerheten, heisende kalt Gassaidiller, skal snart sett brukes av tilhengere av indisk hamp, men skal også kunne benyttes av andre.

Folkebladet

Den frihetlig sosialistiske avisa Folkebladet skifter stadig ansikt, og til det bedre. Nr 1/74 kan smykke seg med å være den største avisa på venstresiden i Norge, ihvertfall i format, som nærmer seg dagsavisnivå.

Dette nummert har som tittel "kunsten i revolusjonen" og tar opp emner som motkultur, surrealisme, anarkisme og vold. Dessuten musikkdebatt, om Trædal demonstrasjon og mye mer.

Flere ting skiller Folkebladet fra de stort sett gravalvorlige og byråkratiske sosialist-organene vi ellers har her i landet. Den tar opp kontroversielle emner som

sex og barne-makt i dette nummeret. Dessuten er tonen i Folkebladet, layouten og illustrasjonene preget av mer energi, spontanitet og humor enn det en er vant til i sosialist-bla'ene. Dette samtidig som avisa har en ganske klart definert ideologi. På minussiden kan en trekke fram tendenser til ordmagi i bruken av begreper som "monopolkapitalen" og "arbeiderklassen". Disse og andre begreper fra det progressive vokabular er blitt noe utvannet etter års intenst bruk, og trenger ihvertfall en definisjon.

Men alt i alt er Folkebladet ei avis som trygt kan anbefales. (Se annonse på side 15.)

Eivind Reinertsen er en rar forfatter. Det kunne selvsagt sies mer akademisk, men jeg tror ikke man kommer nærmere en utfyllende karakteristikk av den grunn. Reinertsen er bare i 20-årene,

og har kommet med tre bøker på tre år. Lovende. Stilen er litt forandret fra de første, prosalyriske tingene, men selve stemning-

EN IKKE

en er mye av den samme. Ikke helt lett å trenge inn i, kritikere har mislykkes for meg!

Under lesningen av hans seneste bok, spurte jeg meg gang på gang: Hva vil han fortelle oss? Jeg forsøkte å sette ham i bås, katalogisere ham. Lete etter Det Store Budskapet. Jeg tror mange vil bli skuffet over at dette ikke finnes. Dette er ingen revolusjonær roman, kanskje revolusjonerende, i Hesses og Kafkas ånd.

Reinertsens bok består av mer eller mindre uavhengige fortellinger, men det går en "rød" tråd gjennom dem. Forfatteren sier det selv slik: "Det finnes mange dommedagsbøker på markedet. I

den senere tid er der også kommet endel uekte sådanne, skrevet av folk som ikke tror på dommedag. Disse handler bare om sivilisasjonens sammenbrudd og slike ting."

Noen vil anta at dette perspektivet er for snevert, en ego-trip. Kanskje. Boka viser i alle fall klart Reinertsens tro på at verden

HELT

kan og må oppfattes subjektivt, at man alltid ser verden gjennom fargede briller. Ordene er bilder, men overføringen skjer via en hjerne som bryter dem i stykker og lager fargetrykk av hver enkelt.

Temaet? Byen. Markedet. Lysene, patrisierhusene, mennesker som passerer. Eller stopper. Stereotyper i alle forkledninger. Kommunikasjonens impotens.

DOMMEDAGSBOK

Språket er rikt, grensebrytende. Framfor alt er det vakkert, som et impresjonistisk maleri, hverken mer eller mindre.

Eivind Reinertsen mottok Ves-aas-prisen i 71. Slektskapet har jeg allerede antydnet. Enkelte forfattere må man lese uten briller. Jeg anbefaler Reinertsens bok, uten å vite helt hvorfor.

Eivind Reinertsen: En ikke helt trist dommedagsbok. Gyldendal 1973. —

-Arnstein.

TRIST

Byavisa

Byavisa i Trondheim har nå kommet ut med sitt 4. nummer og jeg kan ikke annet enn å konstatere at bladet blir bedre og bedre. (Ja, ja, jeg vet dette lyder dumt, men hva skal man skrive når det virkelig er sant?) En utpreget grisete layout er langsomt blitt mer leservennlig, og artiklene som tar opp blant annet byplanlegging, prevensjon, storbymiljø etc blir stadig grundigere.

Men det jeg synes er virkelig fint, det er at Byavisa er et tegn på at norsk alternativpresse er i ferd med å fjerne seg fra jordbærposesi og manifest og i stedet tar opp den hverdag som bare blir jævlige om vi ikke gjør noe. For Trondheim er Oslo er Bergen er.....

Byavisa, postboks 1361, 7035 Trondheim. Pris kr. 1,50. Abonnement: Send 15 kroner til postgiro 3 69 17 71. Radagast.

Joda, jeg har lenge ønsket at Tolkiens verk "Lord of the Rings" skulle bli oversatt til norsk. Og jeg er selvfølgelig glad for at Tiden nå har sett seg i stand til å trykke det første bindet. "Sett seg i stand til" - vel, en bør vel oppfatte det vidt. Forlaget har fått støtte av kulturfondet til å gi ut boken og den koster 69 kr, så noen særlig belastning på Tidens økonomi blir den nok ikke.

Når jeg likevel ikke vrir skrivemaskinens typer til overbegeistrede krøllstreker er det fordi forlagskonsulenten & Co. ikke later til å ha oppfattet forskjellen mellom oversettelse og

FEMINISTISK SKAPELSE

KAIRO (APS) Et 1600 år gammelt gnostisk bibliotek som ble oppdaget i Egypt like etter 2. verdenskrig, men som først

nylig har blitt oversatt, gir en nyfeministisk versjon av skapelsesberetningen.

Gnostismen var på sitt sterkeste i de tre første århundrene etter Kristi fødsel, men bukket etterhvert under for mer puritanske utgaver av kristendommen.

De gnostiske arbeidene som er oversatt i California kalles "Verdens Opprinnelse". De forteller blant annet om at den forbudte frukten som Eva spiste i Paradiset ikke var årsaken til arvesynden, den ga henne "visdommens lys" som gjorde henne i stand til å skille gode menn fra onde. Gnostikerne trodde at Gud var underordnet en høyere "All-Gud". Gud forsøkte også å voldta Eva, men hun ville ikke underkaste seg. Da ble Gud forbannet og kastet Eva og Adam ut av haven.

En annen forskjell

fra Bibelen er historien om Noah. I den gnostiske myten er ikke den store flommen en straff for menneskene. Tvert i mot. Menneskene har blitt alt for vise og flinke etter Guds oppfatning. Han er sjalu og vil ha hevn. Derfor slipper syndefloden løs på menneskene.

Da Noah hadde bygget arken ferdig, forsøkte konen hans (som ikke er nevnt i Bibelen, men som kalles Norea av gnostikerne) å komme ombord, men ble stoppet av Noah. Da stakk Norea fyr på arken, og Noah bygget en ny.

Han ville fremdeles ikke slippe Norea ombord. Gudene forsøkte da å prostituere Norea til Noah for å få henne inn i arken. Norea ba dem dra pokkeri vold og etterlot bare et bilde av seg selv da hun stakk av. Hun ble senere reddet av en engel, men kom aldri med Arken.

SPROGMORD

gjendiktning. En oversettelse bevarer bare meningen, en god gjendiktning formidler også følelsesinnholdet.

Tolkien var lingvistfrik, sproget betydde svært mye for ham.

Hvert folkeslag han forteller om har sin egen dialekt. Ved hjelp av forandringer i setningsbygningen, bokstavbruk m.v. understreker Tolkien karaktertrekk hos folkene

fra barrikade til barnehage

Daniel Cohn-Bendit ble 23 år gammel en av lederne for det franske mai-opprøret i 1968. Han skrev boka "Den senile Kommunismen", utkommet på Pax. Idag jobber Cohn-Bendit som barnehageonkel i Frankfurt. Tyskland er hans nye hjemland etter at han ble utvist fra Frankrike. "Dette er morsommere enn å være journalist", forteller "Røde Daniel".

nei til preventiver

Den amerikanske senator Gordon Roseleib har lansert et nytt, overbevisende argument mot å legalisere salg av preventiver til ugifte (forbudt i noen stater): "Om vi gir preventiver til de fattige, hvordan skal vi kunne skaffe menn til de væpnede styrker i en ny krig?". Noe for Kristelig Folkeparti?

Vi foreslår sublimering.

han skildrer Den norske oversettelsen er et overfall på Tolkiens spesielle sprogdrakt, en mordrisk utradering av følelsesinntrykkene Tolkien forsøkte å gi oss i den engelske utgaven

Hvis du har lyst til å lese Tolkien på norsk, må du jo gjerne det men hvis du kjøper boken får du også regne med å bruke 150 kr på å kjøpe resten av trilogien. J.R.R. Tolkien. De sorte rytterne Tiden Norsk Forlag 1973 Kr. 69 innbundet.

PÅ VÄG Hoola Bandoola Band

Hoola Bandoola Band er kommet med sin tredje LP - "På Väg" - og den ligger på ingen måte tilbake for de foregående - snarere tvert i mot. Her fins et engasjement og en glød som man savner hos ellers briljante rockgrupper. En sosial forståelse og revolusjonær vilje blandet med enkel, men helstøpt solid musikk. Ingen sublimе musikalske prestasjoner riktignok, men det er toner som biter seg fast til de grå celler, låter som er gode til å plystre/nynne på.

Mikael Wiehe har som før ansvaret for tekstene, og spiller gitar mm. i gruppen. Med seg denne gangen har Hoola Bandoola et velspillende balalaikaorkester, bestående kun av kvinner!

Første melodi er "Hugget som stucket", en enkel, rockende vise. Typisk HBB-stil. Litt upresis vokal her og der, men det gjør liksom ikke så mye, vitaliteten er det viktigste. Sangen vitner om en økologisk bevissthet: "Aborre med kvicksilver och nitridfylld filé/ eller anka med tomat å la DDT."

"Jakten på Dalai Lama" er et merkelig spor. Balalaikaorkesteret er svært fremtredende, rent musikalsk kan låten minne om russisk folkemusikk, men innholdet har enda mer med østlige breddegrader å gjøre. En fyr blir utsendt av regjeringen for å lete etter en prins. Som kjennetegn har han et fødselsmerke (rose). Han leter, finner mange med merker, men ingen rose. I Calcuttas

fattigstrøk finner han bare elendighet. Til slutt havner han på et ungkarshotell, kanskje finnes

prinsen blant spillerne der?

"Karins sang" er undertegnedes favorittlåt på denne platen. Kari Biribakken fra balalaikaorkesteret synger, følsomt, samtidig sterkt. Marsjtakt. Fint gitarspill. Kombinasjonen fløyte/gitar skaper et slags indiansk preg, men svensk folkemusikk er nok grunnlaget.

"Här var ingen slav eller kung." Men landet var lite, og de som mye har, vil gjerne ha mer. "Og vi kom til de härskandes stad, där till och med øgonen var av sten". Her hjelper ingen hverandre, jungelloven rår. Men håpet har ikke bristet: "-dagen skal komma när dom som fördrevs/skal ställa bøderna til svars".

Neste side åpner med "Ingen ting förändras av sej själv". Den handler om våre (parlamentariske?) illusjoner om makthavernes søte løfter. Men etterhvert må vi komme til den konklusjon at bare vi selv kan forandre på det som er verdt å forandre på. Svært enkel backing på dette sporet, trekkspill og gitar.

"Andersson og co." er også en slik enkel, sterk vise. Fin å plystre på (undertegnede kan ikke plystre, desverre). Lys og lystig gitarsolo med pianobacking. Teksten beskriver de grupper som kommer til kort i velferdskappløpet. Men tilsammen blir vi en sterk gruppe som kan spre møkka for alle vinder.

Mikael Wiehe

Platen slutter så med tittelsporet, "På Väg". Jentekoret oppfordrer sine medsøstre til ikke å fortvile. Mannskoret stemmer i med at jentenes kamp også er deres, selv om undertrykkene maskerer seg og lager falske motsetninger.

Når sterke, optimistiske tekster forenes med enkel, bunnsolid folkerock, må resultatet bli godt. Hør selv!

-Arnstein.

"NOEN GANGER BEUNDRER JEG MEG

Her følger en overligger fra siste høst, nemlig et utdrag av et kasettbånd med opptak fra Frank Zappas pressekonferanse på Grand Hotel i Oslo dagen før Kalvøya-festivalen. Gateavisa var møtt opp (ikke invitert) sammen med en variert gjeng medarbeidere i presse og NRK.

"Jeg så en gang en film du har laget. Den hadde en scene med en månerakett som gikk opp i skrittet på en jente. Hvorfor laget du den?" spør en aggressiv fyr fra billedbladet NÅ. "Jeg har aldri laget en slik film" svarer Frank Zappa. "Ideen er jo god, men jeg har ikke råd til noen månerakett. Jeg skal foreslå det for Alice Cooper."

"Hva synes du om Alice Cooper?" skyter en annen journalist inn.

"Jeg tror Alice Cooper har noe å gi hele verden."

"Hva da?"

"Det er et godt spørsmål."

Intelligent?

"Du er glemsom og uintelligent, jeg er sikker på at du laget den filmen." NÅ gir seg ikke. Frank Zappa har jo begynt å venne seg til pressefolk etterhvert, men denne gangen må den ellers kjolige musikeren sette fra seg kaffekoppen og sluke rekekanapeen for han svarer.

"Du er sikker på at det er jeg som er uintelligent da? Du vil ikke legge deg ned på sofaen litt? Jeg skjønner at stoffmisbruk i Norge virkelig griper om seg."

Mens NÅ og Zappa fortsetter å krangle, kas-

ter vi et blikk rundt i Grand Hotells kabinett. Frank Zappa i innsvinget grønn, heller mote-preget tweedjakke. En groupie. Ett stk. body-guard. En bunke journalister. Det eneste vi savner er resten av gruppen; Ian Underwood, Jean Luc Ponty m.fl.

"Det er noe galt med dere som skriver om rock" sier Zappa. "Dere har alltid skrevet helt sprøtt, dere skriver sprøtt i dag og vil nok fortsette med det i fremtiden. Dere er bare interessert i idiotiske saker som de siste kjærlighetshistoriene, vekten av utstyret og all den dritten. Dere går bare rundt grøten og tar ikke opp det dere er ansatt for å skrive om, men som dere ikke forstår; rock. Men - vi kommer jo hit for første gang, og folk har bare hørt oss på plate. Mothers of Invention har jo vært sammen i ti år, men i ti forskjellige varianter. Det jeg sier om ett band gjelder ikke for de neste. Slikt skaper en del for-

virring. Men den beste veien ut av den er konsertene."

Min musikk har ikke mening

"Hvordan vil du beskrive musikken din?" Zappa nøler... "Komplisert... jo, det er ordet - og morsom da. Jeg er en utløper av sirkustradisjonen, - det gode gamle sirkuset." "Du legger ikke noen dype følelser inn i musikken?"

"Overhodet ikke. Den er utelukkende underholdende, dvs. den er fullstendig ufølsom. Min musikk er uten mening, den er morsom. Jeg tror at så lenge vi ikke mener noe, vil ingen ta anstot av oss."

"Men på tidligere plater protesterte du mot f.eks. fascisme i USA, og oppfordret folk til å reise til San Francisco og kaste seg ut på den psykedeliske bølgen. Har du tenkt å ta opp disse tankene igjen, kanskje tilpasse dem dagens situasjon?"

"Jeg har sagt det jeg har å si om politikk, det er fremdeles sant - så jeg har ikke behov for å si mer. Ta opp dagens hendinger? Vel...det ville være kjedelig. Dessuten... Hvordan skal vi kunne ta opp slike standpunkter når vi ikke vil støte folk?" sier Zappa med et lite ertende smil, som får meg til å lure; Hva sa han egentlig nå? Men det neste spørsmålet følger iallfall naturlig:

"Hva får deg til å lage musikk?"

"Jeg er interessert i musikk. Det er irriter-

Hymn of the Seventh Galaxy

Chick Corea er ute med ny plate - sammen med gruppa si, Return to Forever. Ved første gjenomhøring var jeg skuffet, andre gang merket jeg et savn - fløyttisen og saxofonisten Joe Farrell er nemlig sluttet.

Return to forever er ei av de mest nyskapende gruppene de siste årene. Gruppa er kjent for en "myk", behagelig og melodios sound - oppsprittet med en dash latinamerikansk folkemusikk. Rytmene spiller en ikke uvesentlig rolle, og hovedingrediensen er så absolutt Coreas el-piano.

På denne platen er det ei temmelig ny gruppe som trer fram for oss. Foruten Farrell er også den glimrende batteristen Airto Moreira og jenta med den klokkerene stemmen, Flora Purim, gått ut av gruppa. Sistnevnte er nå vokalist i det nye Santana-bandet. Nokså naturlig - båndene mellom disse gruppene er temmelig sterke. Faktum er at i og med denne platen, er påvirkningen like sterk fra Santana til Chick Coreas gruppe som omvendt.

Det siste sporet på side 1 - Captain Senor Morse - har klarere Latin - Amerikansk sound enn de andre melodiene, bortsett fra Connors gitarspill, som også her har sterke trekk av McLaughlins stil. Solid backing. Bossa Nova Super - starfestival à la Carte, kjedelig i lengden. Men så overrasker Corea med et pianospill som minner om Joseph Zawinul fra Weather Report.

Som "erstatning" for Joe Farrell, er gitaristen Bill Connors kommet til. Han er ujevn, men imponerer av og til - som på det første sporet - "Hymn of the Seventh Galaxy" (tittelsporet). Her viser også Corea selv sine beste takter. Hy-

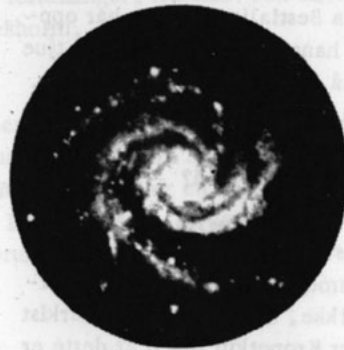
lende gitar. Djevelsk godt samspill mellom de to - minner i det hele svært mye om Mahavishnu Orchestra. "After the Cosmic Rain" er komponert av bassisten Stan Clarcke, eneste spor som Corea ikke har gjort. Connors gitar dominerer i enda større grad her, basisen ligger i et strålende samspill. Sterkt tema, men litt for lite variasjon. Connors forsøk på å overgå John McLaughlin (i alle fall høres det slik ut) på Mahavishnus egne premisser faller ikke like godt bestandig.

Theme of the Mothership er første låt på side 2. Connor har lengre soli og Corea backer opp. Arrangementet er litt for ensformig. Lengre ut i låten kommer Corea selv med lengre soli, får fram lyder som man sjelden hører, selv på et el-piano (det kan vel ikke være synthesizer?) Corea spiller også orgel og harpsicord på platen. Jevnt bra kutt.

Space Circus første halvdel er en nydelig, stillferdig pianosolo. Måneskinnsmusikk. Mesterlig. Neste halvdel begynner lovende, men fortsetter litt for mye primitivt

og stakato.

Platens mest solide låt er så utvilsomt the Game Maker - den begynner kontemplativt og stemningsfullt, så skifter plutselig takten.

I grunnen en brukbar plate - noe annet kunne man vel ikke vente fra denne gruppen. Connors gitar passer ikke alltid så bra i helhetsbildet. Et talent er han, men neppe noe mer. Lenny White (tidligere hos Miles Davis) og Stan Clarcke er solide nok.

Om platen fungerer progressivt? Vel, det får jeg komme tilbake til i en Dagbladkronikk om noen år.

Arnstein

SELV" Hyggestund med Frank Zappa

ende at alle skal gå rundt og spørre om klare tolkninger av musikken min. Det beste i musikken kan ikke uttrykkes i ord."

Only in it for the money?

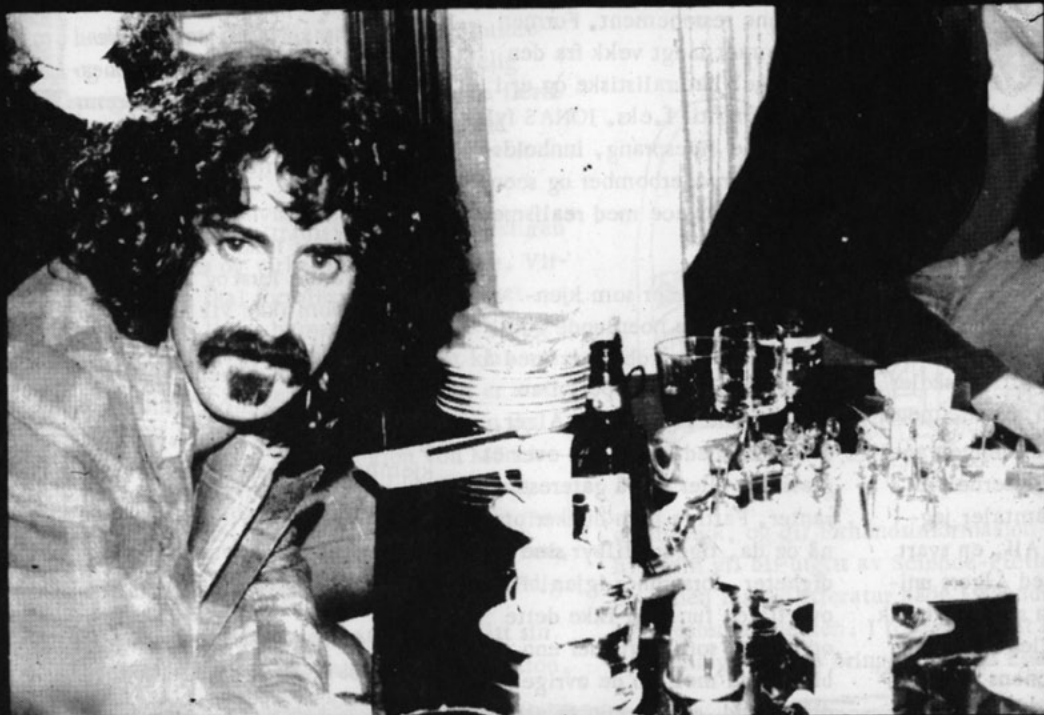
"Du sa engang "We're only in it for the money"?"

"Er hjernen din så stor" svarer Zappa og holder tommel- og pekefingeren to millimeter fra hverandre. "Det var til en plate vi laget,

og det var ment som en parodi på Beatles' Sgt. Pepper-album. Omslaget hadde jo også alle Sgt. Pepper-varemerkene strødd utover."

"I stedet sa du at musikken din er komplisert. Den siste LP'en din, "Over Nite Sensation", er vel nettopp det. Kommer det av alle jazzmusikerne du har med deg nå?"

"Kanskje. Hvis jeg setter de folkene til enkel komp, går de fort trekk. Men jeg spiller jo den musikken jeg selv liker."

rock & jazz

"Du føler deg ikke som en del av den gruppen du spiller sammen med?"

Forbauset Zappa: "Nei, hvordan skulle jeg kunne det?"

"Hva kommer du til å spille i fremtiden?"

"Jeg har lyst til å spille mer rock. Vel - ikke den super-jeg-lengter-sånn-tilbake-til-gode-gamle-dager-rocken som er så populær i dag. Jeg vil spille skikkelig rå rock. Ikke så mye jazzpreg som i det siste. Ikke misforstå - rocken har sikkert hatt godt av jazzpåvirkning. Jazzen har gjort musikerne mer bevisste."

"Hva med påvirkning den andre veien? Chick Corea, Weather Report og mange andre jazzgrupper har jo fått ganske sterkt rockpreg etterhvert."

"Jeg tror ikke det er ekte. Jazzmusikerne spiller ikke rock fordi de liker det. De spiller rock for å leve."

"Du beundrer ikke noen andre musikere?"

"Nei!" Et fort og bestemt svar. "Noen ganger beundrer jeg meg selv, andre ganger ikke."

Radagast

Forøvrig kan vi fortelle at Gateavisas redaksjon er sterkt splittet i synet på Zappa. Meningene varierer fra "Glimrende musiker, med en interessant sans for kynisk humor" til "spekulant og ikke særlig god gitarist".

Stillheten for stormen

Jens Bjørneboes nye roman, **STILLHETEN** (en anti-roman!), er den absolutt siste protokoll, det absolutt siste bind i Bestialitetens Historie (die Geschichte della Bestialite!) som har opp tatt hans forfatterskap i over tjue år nå, dog med små sidesprang. Den utrettelige protokollfører har tatt velfortjent hvile - og vi bare spør: Hva nå?

SYKDOM

Revolusjonen mot uretten vil komme, enten vi ønsker den eller ikke. Som den store anarkist Peter Kropotkin tror B at dette er en slags naturlov. Den kommer, og tjener ofte funksjonen av en renselsesprosess, fra denne verdens sykdom, Europas psykopatologi (analogien med Ragnarok er nærliggende). Denne sykdommen er altomfattende, og kommer til syne i enhver handling av betydning den syke utfører. Symptomene er redsel for å leve, dømmesyke, redsel for den selvstendige tanke. "Ja, Gud tenker for deg også!" fikk B vite som barn av en lærer. Med andre ord: Vi har med bestialiteten å gjøre.

Hvem kan synge "Deilig er jorden" etter å ha svelget de grusomme scenene som B her refererer med sedvanlig, besk og kald sarkasme? De som kan, er neppe interessert i det Bjørneboe egentlig har på hjertet, det er helt på det rene. Alle får sitt, såvel russer som tysker, japaner som amerikaner. På tross av dubiose hentydninger til Bestialiteten som noe sær-tysk eller sær-russisk i tidligere romaner, kan det ikke være tvil om at Bjørneboe vil vise oss at bestialitet er noe som hele menneskeheten har skyld i og ansvar for.

Torturmetoder fra Vietnam beskrives i all sin gru, det være seg bambus eller vannmetoden, beskrivelsene er like kvalmende, og er ikke dette overbevisende, kan man lese videre om adekvate anvendelsesmåter når det gjelder elektrikernebbtenger.

SMÅ BJØRNER

Et bestialsk tivoli kan selvsagt ikke la være å vise sannheten om spanjernes kristning av Mexico og Peru. Kirke og kultur er godt å gjemme seg bak når man er ute etter gull og grønne skoger. Det er ikke alle forunt å få ødelegge en kultur, bemerker B syrlig om Cortez' misjonsvirksomhet. Conquistadorene beskrives som de gulltørste lykkejegerne de

var. Eller, for å bruke et uttrykk fra Frihetens øyeblikk: De var små bjørner.

Side om side med dette historiske tilbakeblikket skildrer forfatteren ved hjelp av samtaler, dokumentasjoner og fortellinger dagens små bjørner. I en slags drømmesekvens spør Columbus jeg-personen om forholdene i Amerika etter hans dager, og da han får høre svaret, uttrykker han glede over at det ble Amerigo og ikke han selv som skulle bli oppkalt. Linjene føres videre, ikke bare for Amerikas vedkommende, men i enda større grad Afrika.

Den klassiske europeiske imperialismen var ikke bare et materiell voldtekt, voldtekter får som regel mentale, åndelige følger også. Kulturer ble ødelagt, i dag råtnet de opp i kommersialisme, som friske tenner for coli. Algerie hadde f.eks. før frankmennenes kolonisering i 1830 skoler og universiteter en masse, men i dag er 90% av befolkningen analfabeter. Dette får leserne vite i en av de mange samtaler jeg-personen har med Ali, en svart historieprofessor ved Algiers universitet, en person som har trekk både fra Elridge Cleaver og den algierske revolusjonens store teoretiker, Franz Fanon.

Bjørneboes problemfelt er enormt, fra olje til blod, skjønt forfatteren viser jo klart at veien ikke er så lang mellom disse væskenes opprinnelse. Romanen er et møte mellom forfatterens sinn og en verden som på mange måter er skjønn og god, men som allikevel kan oppvise så mange eksempler på bestialitet at de fleste ikke ville komme velberget gjennom et slikt møte, men synke hen i blåsvart apati. Men det kommer an på øynene som ser, sinnet som absorberer. Oppi all elendigheten har vi retten til å forkaste tingenes tilstand, det gjelder bare å øyne muligheten. Bjørneboe har forstått denne situasjonen, men man kan ikke benekte at hans helhetssyn til tider kan fortone seg meget pessimistisk. Han har absolutt grunn nok, men hva skal ta overhånd, dommedagstegn eller håp, eller skal det første lede til det andre? Leserne får avgjøre.

COLLAGE

Jeg-personens opphold i Algerie tjener som et nødvendig bindeledd mellom drømmer, surrealistiske innslag og historiske fortellinger, kort sagt har romanen en slags collageform. Med så mange ting på hjertet, med et innhold som springer fra jeg-personen som pyntelig tredjeklassing til samtaler med Gud, Robespierre og andre notabiliteter, kan så formen tjene innholdet? Det er mulig at en viss komprimering kunne være på sin plass for å lette leserens tilegnelse, men mesteparten av denne kritikken faller til jorda hvis man tar et blikk på forfatterens kjølige, suverene resonnement. Formen er kommet langt vekk fra den klassiske, naturalistiske og er i motsetning til f.eks. JONAS fylt av korte sidesprang, innholdsmessige krydderbomber og scener som ikke har noe med realismen å gjøre.

Men en leser som kjenner Bjørneboe noenlunde godt, skulle ikke ha problemer med å følge handlingsforløpet. Den ytre ramme er som sagt Alger, samtaler med denne Ali over et glass vin eller to på gaterestauranter. Fattige barn dukker opp nå og da, tigger, tilbyr sine yndigheter, forsvinner igjen. På overflaten fungerer ikke dette oppholdet som stort mer enn et bindeledd mellom de øvrige handlingsledd, men Alger er allike-

vel et konkret midtpunkt for handlingen. I Alger ble revolusjonens veer følt, det utgikk et bud fra keiser Charles at barnet skulle drepes, men født ble det. Dets tilstand kan i høyeste grad diskuteres, og det er nettopp hva Bjørneboe gjør. Hva nytter på den sørlige halvkule? Kan en nordboer i det hele tatt svare?

Araberen Achmed tror på revolusjonen, og den må ha skikkelige ledere. Professor Ali er marxist, men håner europeiske studenter som leser de 5 store som multiplikasjonstabellen. Andre, deriblant forfatteren, mener at ledere vil korrumpere enhver revolusjon. I alle fall er de enige om hvor skoen trykker. Etter stillheten kommer stormen.

FORSVARERENS RØST

Lars Mjøssets interessante artikkel i Vinduet nr. 4 stilte spørsmålet: Fungerer Bjørneboes romaner politisk, og i tilfelle hvordan? Jeg kan godt tenke meg at en eller annen alkoholisert nevrotiker med blåsvart blues i magen går hen og drikker seg enda fullere etter å ha lest Stillheten. Noen vil nok sette seg ned i en krok og mumle for seg selv: Vi går ad undas uansett. Personlig tror jeg på nytten av en frihetlig revolusjon, noe også forfatteren gjør, allikevel kan apatien dominere etter å ha lest Bjørneboe. Men der har alltid vært en udefinerbar sterk tro på det Gode i mennesket bak protokollførerens runde briller.

Med STILLHETEN er reisen slutt for godt. Ut av asken er det steget et håp, et håp om en ny orden. En orden som ikke undertrykker. Manifestasjonen er begynt. "På en planet der mennesker fritt har valgt å la seg brenne for sannhetens skyld, må det gode ha store muligheter."

Bjørneboe savner forsvarerens røst. Jeg tror ikke menneskehetens forsvarere først og fremst vil være de som ikke vil se blodspor overalt hvor de finnes - av taktiske hensyn - men de som skjønner sannhetens og frihetens betydning for at den revolusjon de kjemper for ikke skal dø av tæring.

Vi skuer sannhetens øyeblikk - il momento della veritad - da tyren skal spiddes.

Jens Bjørneboe: Stillheten
Gyldendal Norsk Forlag 1973

Arnstein.

All makt til fantazinen!

Når begrepet "fantastisk litteratur" brukes om en bok, så betyr det ikke nødvendigvis at boken er god. Det forvirrer mange. "Fantastisk litteratur" er en betegnelse på en litterær genre som setter fantasiens frie spillerom i høysetet, og hvor forfatteren kan oppheve alle naturlover etter eget for godtfinnende. Denne litteraturen er rik på tradisjoner. Homers heltepos, Illiaden og Odyseen, som hører til den eldste kjente litteratur, er fantastisk; Odysevs møter på sin ferd alle tenkelige monstre og uhyrer som skal hindre ham på veien, og alle disse figurene har røtter i folkediktningen og fol-

kefantasien. Naturfolk - ikke bare ved Homers middelhav, men også her hjemme - hadde nærmest daglig omgang med huldre og andre underjordiske, noe som tydelig preger folkediktningen. Bibelen og de fleste religiøse skrifter har samme fantastiske trekk.

Den litterære tradisjon setter litteraturen i sannhetens og virkelighetens tjeneste. Virkeligheten skal fortolkes; sannheten skal ettersøkes; livets hemmeligheter skal åpnebarest. Dette har fremkalt et stumt krav om troverdighet i litteraturen. Men det er noen som har gått fantasiens veier. Foruten de allerede nevnte: Dante, Baron von Münchhausen, William Blake, Ludvig Holberg, Lewis Carroll, Jules Verne, EM Forster, Tove Jansson, JRR Tolkien, Eddadiktningen, Poe, Orwell. Listen er på ingen måte fullstendig.

Den fantastiske litteraturen har fått sin renessanse i det som kalles Science Fiction,

som i Norge er blitt kjent mest takket være Bing & Bringsværd's innsats. Denne litteraturen dreier seg enten om rene rom/fremtid-fantasier/visjoner, eller om samfunnsengasjert litteratur à la Orwells 1984, hvor man vil uttrykke en bestemt tendens i vårt samfunn ved å sette den på spissen.

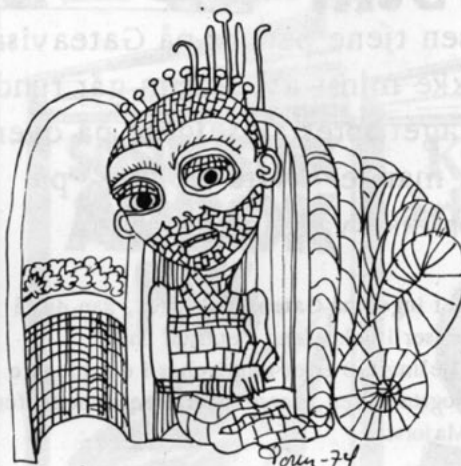
DRIFTGLASS OG TRALFA

Science Fiction har en del fans. Bladet NOVA (SF-Magasinet) skulle være kjent for de fleste; det er et blad som gjengir SF-noveller og annet mer eller mindre populært stoff. Men for de virkelig interesserte finnes det i Norge to stensilerte SF-tidsskrifter: Driftglass og Tralfa. Driftglass utgis av Bergen Science Fiction Club ved passende anledninger, og er fullt av teoretisk SF-stoff. Mye prat og brev (bl.a. samtlige leseres adresser, slik at de kan ta kontakt med hverandre), men også mange fine ting, bl.a. belyses i et nummer de forskjellige overgangstadiene mellom menneske og robot. Ellers endel noveller av norske forfattere, bl.a. Jo Gjerstad og Erik Steen. For det meste inneholder Driftglass samfunnskritisk Science-Fiction. Skriv til Jostein Saakvitne, Sørmo, 8400 Sortland.

Det andre norske SF-tidsskriftet heter Tralfa, utgis av Geir A. Olsen, Box 52, 2330 Vallset. Det er også stensilert, og inneholder mer av sci-fi enn om sci-fi, for det meste utenlandske (amerikanske og engelske) historier, i tillegg til endel norske ting.

FANAC

Europas største Science-Fiction-nyhetsavis redigeres i Sverige og utkommer månedlig under navnet Fanac. Hvert nummer inneholder nyheter om bøker, forfattere, filmer

og musikk, og gir forhåndsinformasjon om hva som vil bli utgitt av Science-Fiction- og annen fantasilitteratur både i Skandinavia og i resten av verden. I tillegg til det rent opplysningsmessige bringer de også essays,

noveller og fortellinger. Adresse: Box 3273, 103 65 Stockholm.

GANDALF

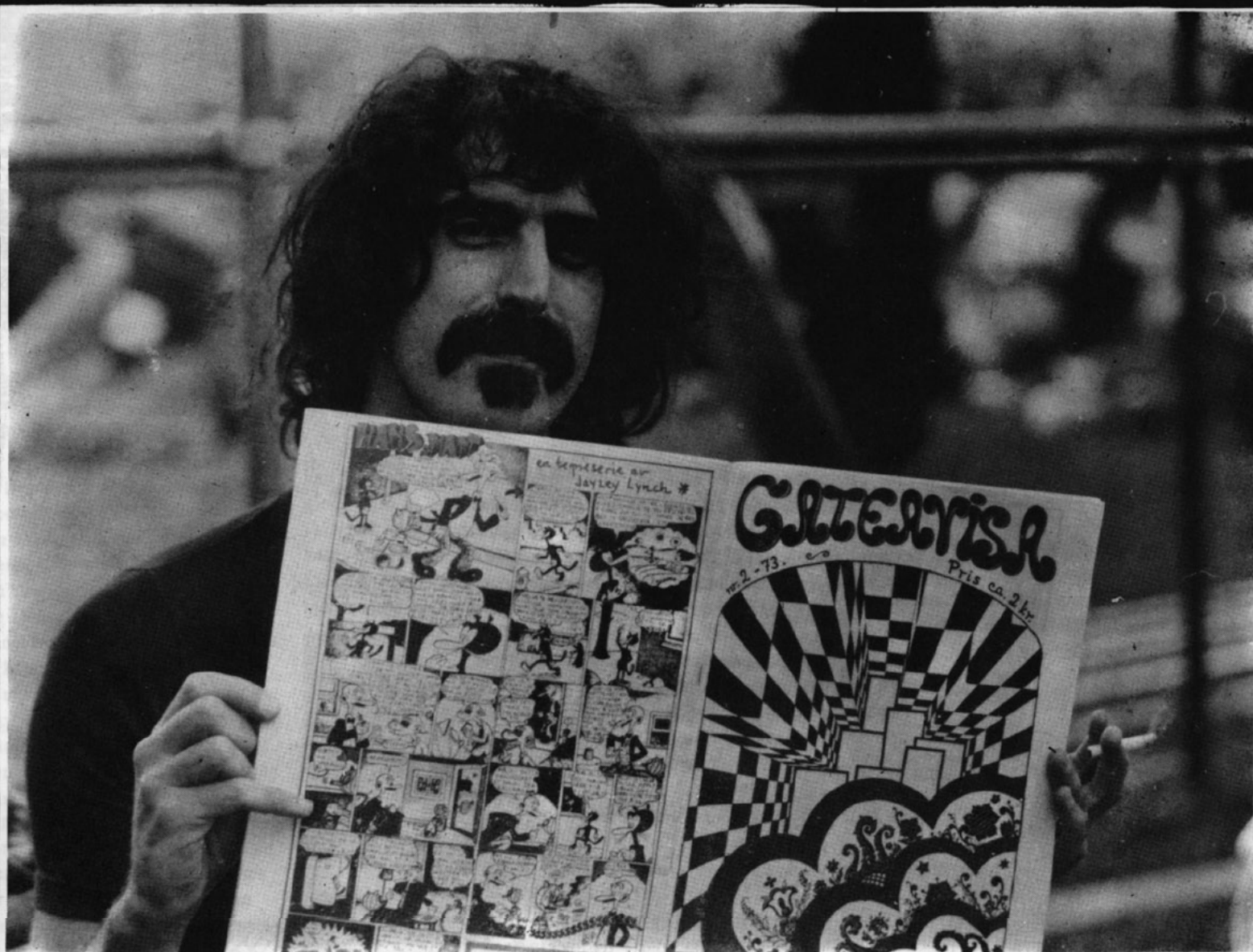
Men Science-Fiction er ikke den eneste levende genre innen dagens norske fantasilitteratur. Øivind Myhre er en av dem som holder godt liv i fantasien, sammen med sin kone Torun. Foruten å være redaksjons-

medlemmer i NOVA, utgir de en fantazine, Norges eneste sådanne, som bærer navnet Gandalf (etter en av Tolkiens eventyrfigurer). Foreløpig har bladet, som bærer undertittelen "tidsskrift for fantasi", utkommet med tre numre som lover meget godt. I første nummer står det bl.a.: "Mennesket lever ikke av brød aleine, det lever også av fabel og drøm, av dikt og forbannet løgn. Det er en gudsjammerlig litteratur som vil fylle lengselen etter visjon med grå, trøsteslaus hverdag." Og et annet sted: "Fantastisk litteratur beskriver ikke virkeligheten, den skaper virkeligheten."

Av innholdet i Gandalfs tre første numre kan nevnes: Gjendiktning av 6000 år gammelt babylonsk gudepos (Meget bra!), mye Tolkien-stoff, debatt om Bing & Bringsværd's påståtte monopol på hva som er Science Fiction, foruten korte noveller og bokanmeldelser av Øivind Myhre og Einar Engstad. Begge numrene er prydet med nydelige fantasiillustrasjoner av Torun Myhre, som også har laget en fantastisk tegneserie som lover meget bra. Bladet kan skaffes ved å skrive til: Gandalf, c/o Myhre, Blikrudveien 18, 1484 Åneby.

Lasse Tømte.

Bildet: Francis Vincent Zappa forfrisker seg foran sin opptreden på Kalvøya sist høst.

**ti av ni pop-
idoler leser**

GATEAVISA

**SPRE GATEAVISA
tjen 50 øre pr.stk.**

Vi er ikke interessert i å la Narvesen tjene penger på Gateavisa. Avisas eksistens avhenger derfor ikke minst av de som går rundt og selger den. Størstedelen av opplaget spres av selgere på over 50 steder i landet. Men det er ennå mange "hvite flekker" på kartet, så om du liker avisa, hvorfor ikke være med på å få den ut til enda fler.....

Du betaler kr 1,50 pr ex, og selger den for 2,-. Med andre ord 50 øre fortjeneste. 25 ex og flere kan betales når de er solgt. Færre betales i postoppkrav ved mottakelsen. Usolgte aviser kan returneres.

Om du bor i Oslo: Kom oppom Hjelmsgt. 3 en ettermiddag (ca 16-19). Er

det ingen på Gateaviskontoret, kan du få aviser i Bokcafeen i etasjen under. Hjelmsgt. 3 er et rødt trehus i en sidegate til Bogstadveien, noen hundre meter nedenfor Majorstua.

Utenbys: Send bestillinger til Gate-avisa, Hjelmsgt. 3, Oslo 3.

abonner

Dersom lesingen av denne Gateavisa ga mersmak, bør du være klar over at den beste måten å sikre seg regelmessige forsyninger av Gateaviser er å tegne abonnement.

Abonnementet koster 25kr. Du får aviser porto-fritt inntil beløpet er brukt opp. Ikke bare Gateaviser, men også tegneseriebladet *Feite Freddy* og diktheftet *Fridikt*, som kommer ut et par ganger i året.

25kr er som sagt nok, men betaler du mer, betyr det desto større støtte til virksomheten og dermed bedre kvalitet på utgivelsene.

HER ER FRAMGANGSMÅTEN

Ta med deg pengene til postkontoret. Finn en postgiroinnbetalingsblankett og fyll ut:

1. Beløpet
2. Adressat: Gateavisa, Hjelmsgt. 3, Oslo 3
3. Postgironummer: 2 23 03 32
4. Avsender: ditt eget navn og adressa.

Lever pengene og blanketten i luken.

GIØR DET I MORGEN!

Dette er første livstegn fra Gateavisa i år - altså nr 1/74. Opplaget er 5000 og i redaksjonen finner du Armand, Arnstein, Jon, Rune og Sissel. Mange har kikket innom, Gateavisa er medlem av Alternative Press Syndicate og Muldvarpekretsen. Copyrighten er beskyttet av disse organisasjonene - vi ser gjerne at folk og fe henvender seg til oss når

det gjelder ettertrykk. (vi er snille) Redaksjonen ferries hele uken - men først tirsdager og torsdager fra 18 - 20. Har du noe på hjernen, sjela eller andre adekvate organer - ta det for all del med til oss. Vi trenger medarbeidere og alt mulig - hva med en ekstra skrivemaskin (elektrisk) Kom: Vi elsker dere, om dere får ræva opp fra stolen.

FEEDBACK

Kjære Gateavisa

Dere spør om "feedback" og det skal jeg gi. Gateavisa trykker etter min mening svært mye bra.

Jeg savner litt stoff om kollektiver rundt om ilandet, om ungdom som er i gang med å gjøre noe bortsett fra å prate. Det må vel komme inn en del leserinnlegg om slikt?

Dere skriver endel om musikk, og da kunne jeg tenkt meg litt mer stoff om jazz. John McLaughlin, Miles Davis etc. Men, naturligvis,

burde jeg da heller sjøl sende inn noen ord om det og om annet som jeg savner i avisa. Muligens gjør jeg det og.

Matoppskrifter er bra, kulturen skal forandres også på det punkt. Ellers liker jeg tegneseriene til Crumb umåtelig godt, for du verden hvor lite originale og virkelig morsomme tegneserier som er ute og går ellers i aviser.

Ha det bra og vær sikker på at arbeidet dere gjør blir verdsatt. Avissalget går bra her i Bø.

Hilsen Nils

et siste rusinnlegg fra anarkoreven

De fleste argumentene i Gateavisas rusdebatt later nå til å være oppbrukte, det går på nye versjoner av de samme standpunktene. Ha meg tilgitt at også jeg, som debattens opphavsmann, kommer med en siste presisering av hva jeg mener.

Ethvert rusmiddel kan brukes eller misbrukes. Misbruk er det dersom rusen er et forsøk på å unnsnippe problemer, dersom den fører til fysisk avhengighet eller stekt nedsatt ytelse.

Beskjeden bruk av alkohol, cannabis, nikotin osv trenger ikke å være misbruk, men kan være det. Vurderingen vil avhenge av (mis-)brukerens motiver bl.a.

Såvel det synet at all rus er ond (umoralisk, småborgerlig osv) som det synet at all rus er god (grensesprengende, revolusjonær

osv) må forkastes.

Motkulturen må ta avstand fra såvel den voksende tendensen til misbruk som den puritanske avholdsmoralen, og arbeide for et saklig og nøkternt syn på rus-spørsmåla.

Vi må akseptere at folk eksperimenterer med psykedeliske stoffer og arbeide for å motvirke uheldige utslag ved å gjøre forsvarlig veiledning tilgjengelig på trykk, via RELEASE-kontorer osv.

Vi må kjempe for et samfunn der folk kan brenne sprit, dyrke pot eller trippe uten frykt for forfølgelser, men ikke gi inntrykk av at det er noe positivt ved å gå rundt i en evig rus.

Rusen trenger hverken forsvarere eller angripere i et fritt samfunn, den finner seg en diskret plass i det kulturelle mønsteret.

Anarkoreven.

NARKOTIKA

Jeg har inntrykk av at det er uhyggelig mange som har misforstått ordet narkotika. Jeg er ingen narkoman, men det er derimot min mor (og mange andre). Jeg røyker hasj, men er heller ikke borti noe annet. Min mor er narkoman uten at hun vet det. Hun lever på piller. Sovepiller om kvelden, om morgenen, oppkvikkende piller, smertestillende piller og beroligende piller. Alt går ned, Lunsj, middag, aftens; det samme.

Hvor mange voksne kjenner seg igjen, tro? Ikke så rent få. Enda kaller de hasj-røykerne for narkomane.

Jeg er fullstendig overbevist om at hasj alene ikke er farlig. Den faren jeg eventuelt ser i hasj, er faren for å gå over til sterkere stoffer, men det er ikke noe problem for meg, og burde ikke være det for andre heller. Jeg har røykt hasj lenge, men

jeg har ennå ikke merka noe til den "sløvende virkningen", som avisene kaller det.

Jeg tror faktisk at folk har godt av å røyke hasj en gang iblant. Det får dem til å lukke opp øynene for ting en aldri har lagt merke til. La folk få øynene opp for hvem egentlig er narkomane, og la oss hasj-røykere være i fred.

S.S. (Oslo)

Lightshow

EGO'S LIGHTSHOW TIL SALGS (kjent fra frikonsertene) 4 paintprojectors, type: Paradiso AMSTERDAM + ALT UTSTYR FARVER, SÅPEBOLER, IDEER, farveframstillingsmåte, pakket i koffert og kiste. Kontakt: Chriss Roggema, Baldersgt 11, Oslo2 eller ring Marie 449188 ca. kl 17.

VANNMADRASS

med sikkerhetspose tilsalg, bare 400 kroner
Tlf. (02) 117522

Bootleg-plater

The Beatles:
"The Complete Christmas Collection" 1963-69 (Fan Club juleplate)
Bob Dylan:
"John Birch Society Blues". Samfunnskritisk, totalforbudt over kommersielle radiosenderer. (Studio)
Grateful Dead:
"San Francisco 1": Sunshine Daydream/Sing Me Back Home/Mama Tried/For The Other One/New Potato Caboose/Born Cross-Eyed. Stereo konsertopptak.
Jimi Hendrix:
"Good Karma 1": Fire/Johnny B. Goode/Hear My Train A Comin'/Foxy Lady/Machine Gun/Freedom. Konsertopptak.
"Good Karma 2": Red House/Message To Love/Easy Rider/Star Spangled Banner/Purple Haze/Voodoo Chile. (Live)
Janis Joplin:
"Infinity Blues": Tell Mama/Half Moon/Move Over/Maybe/Summer-time/Get It While You Can/Time Keeps Movin' On/A Little Piece Of My Heart. (Live)
Pink Floyd:
"Ommayad": Oenone/Fingal's Cave/Interstellar Overdrive/Crumbling Land/Rain In The Country/The Embryo. (Studio og Live)
John Lennon (Yoko Ono &

Chuck Berry):
"Telecast": John Sinclair/It's So Hard/The Luck Of The Irish/Sisters, oh Sisters/We're All Water/Woman Is The Nigger Of The World/Attica State/Shake It/Sakura/Memphis Johnny B. Goode/Imagine.
The Rolling Stones:
"Live'r Than You'll Ever Be": Carol/Gimme Shelter/Sympathy For The Devil/I'm Free/Live With Me/Love In Vain/Midnight Rambler/Little Queenie/Honky Tonk Woman/Street Fighting Man. (Live)
The Yardbirds:
"Rarities": Steeled Blues/Putty (In Your Hands)/Mr. Zero/No Excess Baggage/Think About It/Stroll On/Nazzy Are Blue/Knowing/Little Soldier Boy/Puzzles/Stealing, Stealing/Sweet Music/Ha Ha Said The Clown/Back My Mind/Ten Little Indians/Goodnight Sweet Josephine/Glimpses.

Pris: 50 kr pr stk. De som bestiller 1-4 plater må sende med 5 kr ekstra for porto. Over 4 plater gratis. Platene sendes i oppkrav.

Grim Torgersrud,
Øvregt. 18,
2640 Vinstra.

GAMLE PRETTY THINGS

singler ønskes kjøpt (Rosalyn - Don't bring me down - Effected grey - come se me - cry to me)
Betaler meget bra. Ring (02) 23 59 25

Aktuelle PAX-bøker

Kr.27,50

Kr.25,-

Kr.25,-

GATEØVISA

Kjøp tidligere nummere
på www.Gateavisa.no

Kjøp denne avisa i originalt papirformat i nettbutikken til Gateavisa - www.gateavisa.no